

Godina XXII
Petak, 9. marta/ožujka 2018. godine

Број/Број
16

Година XXII
Петак, 9. марта 2018. године

ISSN 1512-7486 - bosanski jezik
ISSN 1512-7494 - hrvatski jezik
ISSN 1512-7508 - srpski jezik

**MINISTARSTVO SIGURNOSTI
BOSNE I HERCEGOVINE**

235

Na osnovu člana 6. stav 2. Zakona o kontroli vanjskotrgovinskog prometa oružja, vojne opreme i robe posebne namjene ("Službeni glasnik BiH", broj 53/16), ministar sigurnosti donosi

PRAVILNIK

**O NAČINU I POSTUPKU OBRADE ZAHTEVA ZA
IZDAVANJE ODOBRENJA ZA TRANZIT ROBE VOJNE
NAMJENE I ROBE POSEBNE NAMJENE**

I - OPĆE ODREDBE

Član 1.

(Predmet Pravilnika)

- (1) Ovim Pravilnikom propisuje se način i postupak obrade zahtjeva za izdavanje odobrenja za tranzit robe vojne namjene i robe posebne namjene koje su obuhvaćene Odlukom o Listi naoružanja i vojne opreme za čije kretanje je potrebno odobrenje ("Službeni glasnik BiH", br. 62/17 i 82/17), sadržaj zahtjeva, te organ nadležan za izdavanje odobrenja za tranzit.
- (2) Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Ministarstvo) izdaje odobrenja za tranzit robe navedene u stavu (1) ovog člana kroz teritoriju Bosne i Hercegovine, od graničnog prelaza ulaska u Bosnu i Hercegovinu do graničnog prelaza izlaska iz Bosne i Hercegovine.

**II. PODNOŠENJE ZAHTEVA ZA IZDAVANJE
ODOBRENJA ZA TRANZIT ROBE VOJNE NAMJENE I
ROBE POSEBNE NAMJENE PREKO TERITORIJE BiH**

Član 2.

(Podnošenje zahtjeva)

- (1) Zahtjev za izdavanje odobrenja za tranzit robe navedene u članu 1. ovog Pravilnika podnosi se Ministarstvu u slučaju tranzita robe preko teritorije Bosne i Hercegovine.
- (2) Zahtjev iz stava (1) ovog člana podnosi pravno lice koje je u skladu sa Zakonom o kontroli vanjskotrgovinskog prometa oružja, vojne opreme i roba posebne namjene ("Službeni glasnik BiH", broj 53/16) registrovano za obavljanje vanjskotrgovinskog prometa roba vojne namjene ili robe posebne namjene.

Član 3.

(Izuzeci u primjeni)

- (1) Ministarstvo sigurnosti ne izdaje odobrenje za tranzit roba vojne namjene i roba posebne namjene za koje se u skladu sa Odlukom o Listi naoružanja i vojne opreme za čije kretanje je potrebno odobrenje (udaljem tekstu: Odluke) ne izdaju odobrenja o kretanju u slučaju uvoza i izvoza.
- (2) Za robe koje nisu navedene u Odluci iz stava (1) ovog člana nadležna su entitetska ministarstva unutrašnjih poslova.

Član 4.

(Sadržaj zahtjeva)

- (1) Zahtjev iz člana 2. ovog Pravilnika podnosi se na obrascu čiji je sadržaj i oblik propisan u prilogu broj 1. ovog Pravilnika i čini njegov sastavni dio.
- (2) Obrazac iz stava (1) ovog člana sadrži sljedeće podatke:
 - 1) naziv i adresa podnosioca zahtjeva;
 - 2) naziv i adresa pošiljaoca;
 - 3) naziv i adresa primaoca;
 - 4) specifikacija naoružanja (proizvođač naoružanja, količina, način pakovanja i karakteristike);
 - 5) način prevoza (drumski, željeznički);

- 6) podaci o prevoznom sredstvu (broj važeće saobraćajne dozvole, registarske oznake, naziv pravnog lica ili fizičkog lica-preduzetnika koje vrši prevoz oružja, broj ADR certifikata o odobrenju za vozilo u slučaju prevoza u drumskom saobraćaju);
- 7) ime i prezime vozača, (JMGB i broj lične karte ili putne isprave, nadležni organ izdavanja i vrijeme važenja lične karte ili putne isprave u slučaju prevoza u drumskom saobraćaju, broj ADR certifikata o odobrenju za vozača u slučaju prevoza u drumskom saobraćaju);
- 8) polazna tačka (planirani datum i vrijeme početka prevoza);
- 9) naziv ulaznog graničnog prelaza i planirano vrijeme dolaska;
- 10) naziv izlaznog graničnog prelaza i planirano vrijeme dolaska;
- 11) detaljan pravac kretanja;
- 12) konačno odredište.

Član 5.

(Potrebna dokumentacija)

- (1) Uz popunjen obrazac zahtjeva potrebno je dostaviti uvoznu ili izvoznu dozvolu nadležnog državnog organa, ugovor o isporuci ili narudžbenicu, dokaz o uplati administrativne takse i ADR certifikat o odobrenju za vozilo i vozača, u skladu sa Evropskim sporazumom o međunarodnom drumskom prevozu opasnih materija (u daljem tekstu ADR), za robu sa lista ADR-a.
- (2) Ministarstvo odlučuje o podnesenom zahtjevu za tranzit, u roku od 30 dana od dana podnošenja zahtjeva.
- (3) Ukoliko ima više učesnika u vanjskotrgovinskom prometu potrebno je dostaviti dokumentaciju iz koje je vidljiv slijed vanjskotrgovinskog prometa. Za posrednike u tranzitu potrebno je dostaviti dokumente iz zemlje porijekla posrednika iz kojih se može vidjeti da je posrednik uredno registrovan i da je prijavio posao posredovanja.
- (4) Svi dokumenti koji se predaju uz zahtjev moraju da budu na jednom od jezika koji su u službenoj upotrebi u Bosni i Hercegovini. Ukoliko je dokument na stranom jeziku, uz izvorni se dokument prilaže i prevod ovlaštenog sudskog tumača za jezik na kojem je dokument.
- (5) Ukoliko prilikom podnošenja zahtjeva nedostaje neki od dokumenata ili podataka iz st. (1), (2), (3) ili (4) ovog člana, podnosilac je dužan kompletirati zahtjev u roku koji odredi Ministarstvo.

Član 6.

(Izdavanje odobrenja)

- (1) Ukoliko se u postupku utvrdi da su ispunjeni uslovi za izdavanje odobrenja za tranzit preko teritorije Bosne i Hercegovine o tome se donosi posebno rješenje od strane Ministarstva.
- (2) Rješenje kojim se odobrava tranzit naoružanja izdaje se sa rokom važenja do 60 dana od dana izdavanja.

Član 7.

(Posebne mjere sigurnosti)

U izuzetnim slučajevima Ministarstvo, u rješenju kojim se odobrava tranzit, može naložiti posebne mjere sigurnosti prilikom kretanja robe preko teritorije Bosne i Hercegovine, a koje su predviđene Instrukcijom o posebnim mjerama sigurnosti

prilikom kretanja oružja i vojne opreme ("Službeni glasnik BiH", broj 95/16).

Član 8.

(Obavijest o izdatom rješenju i najavi tranzita)

- (1) Ministarstvo će nakon donesenog rješenja iz člana 6. ovog Pravilnika isto dostaviti podnosiocu zahtjeva, nadležnim entitetskim ministarstvima unutrašnjih poslova, odnosno Policiji Brčko distrikta.
- (2) Podnosilac zahtjeva kojem je izdato odobrenje za kretanje naoružanja, dužan je organu koji izdao odobrenje najaviti vrijeme tranzita robe vojne namjene i robe posebne namjene, najkasnije tri radna dana prije početka kretanja, na obrascu broj 2, koji je sastavni dio ovog pravilnika.
- (3) Ministarstvo obavještava nadležna entitetska ministarstva unutrašnjih poslova odnosno Policiju Brčko distrikta preko čijih se područja planira izvršiti tranzit o najavi tranzita iz stava (2) ovog člana.
- (4) Nadležna entitetska ministarstva unutrašnjih poslova i Policija Brčko distrikta BiH dužni su nakon dobijenog obavještenja iz stava (3) ovog člana, izvršiti potrebne najave o tranzitu roba nadležnim policijskim organima na trasi kretanja.

Član 9.

(Odbijanje zahtjeva)

Ukoliko se u postupku utvrdi da nisu ispunjeni uslovi za tranzit preko teritorije Bosne i Hercegovine u tom slučaju se donosi rješenje kojim se odbija zahtjev.

Član 10.

(Provjera putem nadležnih institucija Bosne i Hercegovine)

- (1) Ministarstvo će prije izdavanja rješenja zatražiti od Ministarstva vanjskih poslova BiH, Ministarstva odbrane BiH i po potrebi Obavještajno sigurnosne agencije BiH kao i drugih nadležnih tijela da u skladu sa njihovim nadležnostima izvrše provjeru statusa pravnog lica, podnosioca zahtjeva, pošiljaoca i primaoca robe, te druge okolnosti bitne za izdavanje odobrenja za tranzit robe.
- (2) Nadležna tijela iz stava (1) ovog člana su dužna da tražene informacije dostave Ministarstvu, prije isteka roka iz člana 5. stav (2) ovog Pravilnika.

III. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 11.

(Obrazac)

Obrazci broj 1. i 2. odštampani su uz ovaj Pravilnik i čini njegov sastavni dio.

Član 12.

(Prestanak važenja)

Stupanjem na snagu ovog Pravilnika prestaje da važi Pravilnik o načinu i postupku obrade zahtjeva za izdavanje isprave za tranzit robe navedene u kontrolnim listama ("Službeni glasnik BiH", broj 8/11).

Član 13.

(Stupanje na snagu)

Ovaj Pravilnik stupa na snagu danom potpisivanja, i objavit će se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 12-01-04-7-8351-8/17

14. februara 2018. godine
Sarajevo

Ministar
Dragan Mektić, s. r.

PRILOG 1 - OBRAZAC ZAHTJEVA

Podnosilac zahtjeva /naziv pravnog lica, sjedište i adresa, broj i datum/
Nadležni organ kojem se podnosi zahtjev /sjedište i adresa/

ZAHTJEV

za izdavanje dozvole za tranzit robe robe vojne namjene i robe posebne namjene preko teritorije Bosne i Hercegovine

1.	Naziv i adresa podnosioca zahtjeva: Kontakt osoba i br. telefona:					
2.	Naziv i adresa pošiljaoca: Kontakt osoba i br. telefona:					
3.	Naziv i adresa primaoca: Kontakt osoba i br. telefona:					
4.	Specifikacija naoružanja	naziv	proizvođač	količina	karakteristike	Način pakovanja
		1.				
		2.				
5.	Način prevoza: (drumski, željeznički)					
6.	Podaci o prevoznom sredstvu (broj važeće saobraćajne dozvole, registarske oznake, naziv pravnog lica ili fizičkog lica-preduzetnika koje vrši prevoz oružja, broj ADR – u slučaju prevoza robe sa lista ADR-a);					
7.	Ima i prezime vozača: (ime i prezime vozača, JMGB i broj lične karte ili putne isprave, nadležni organ izdavanja i vrijeme važenja lične karte ili putne isprave u slučaju prijevoza u drumskom saobraćaju, broj ADR – u slučaju prevoza robe sa lista ADR-a);					
8.	Polazna tačka: Planirani datum i vrijeme početka prevoza:					
9.	Naziv ulaznog graničnog prelaza i planirano vrijeme dolaska					
10.	Naziv izlaznog graničnog prijelaza					
11.	Detaljan pravac kretanja:					
12.	Konačno odredište					

Uz zahtjev se prilaže (prilozi moraju biti u originalu ili ovjerene kopije):

- Uvozna ili izvozna dozvola nadležnog ministarstva (u slučaju tranzita),
- Ugovor o isporuci ili narudžbenica
- Dokaz o uplaćenju administrativnoj taksi

MP

ime, prezime i potpis ovlaštene osobe

**PRILOG 2 – OBRAZAC NAJAVE
VAŠ MEMORANDUM**

Naziv pravnog lica,
Sjedište i adresa,
Broj i datum

MINISTARSTVO SIGURNOSTI BIH
TRG BIH 1-SARAJEVO
SEKTOR ZA GRANIČNU I OPĆU
SIGURNOST
FAX: 033-492-792

**NAJAVA KRETANJA TRANZITA ROBE VOJNE NAMJENE I ROBE
POSEBNE NAMJENE**

1.	Broj i datum rješenja o odobrenju kretanja oružja i vojne opreme					
2.	Naziv i adresa pošiljaoca					
3.	Naziv i adresa primaoca:					
4.	Specifikacija naoružanja	naziv	proizvođač	količina	Karakteristike robe (količina eksploziva)	Način pakovanja
		1.				
		2.				
		...				
		itd.				
5.	Način prevoza: (drumski, željeznički)					
6.	Podaci o prevoznom sredstvu (broj važeće saobraćajne dozvole, registrarske oznake, naziv pravnog lica ili fizičkog lica-preduzetnika koje vrši prevoz oružja, broj ADR – u slučaju prevoza robe sa lista ADR-a);					
7.	Podaci o vozačima: (ime i prezime vozača, JMGB i broj lične karte ili putne isprave, nadležni organ izdavanja i vrijeme važenja lične karte ili putne isprave u slučaju prijevoza u drumskom saobraćaju, broj ADR – u slučaju prevoza robe sa lista ADR-a);					
8.	Planirani datum i vrijeme početka prijevoza:					

9.	Naziv ulaznog graničnog prelaza i planirano vrijeme dolaska	
10.	Naziv izlaznog graničnog prelaza i planirano vrijeme dolaska	
11.	Konačno odredište:	
12.	Pravac kretanja:	
13.	Ostale napomene	

MP

.....
ime, prezime i potpis ovlaštene osobe

Temeljem članka 6. stavak 2. Zakona o kontroli spoljnotrgovinskog prometa oružja, vojne opreme i robe posebne namjene ("Službeni glasnik BiH", broj 53/16), ministar sigurnosti donosi

PRAVILNIK

O NAČINU I POSTUPKU OBRADJE ZAHTJEVA ZA IZDAVANJE ODOBRENJA ZA PROVOZ ROBE VOJNE NAMJENE I ROBE POSEBNE NAMJENE

I - OPĆE ODREDBE

Članak 1.

(Predmet Pravilnika)

- (1) Ovim Pravilnikom propisuje se način i postupak obrade zahtjeva za izdavanje odobrenja za provoz robe posebne namjene i roba posebne namjene koje su obuhvaćene Odlukom o Listi naoružanja i vojne opreme za čije kretanje je potrebno odobrenje ("Službeni glasnik BiH", br. 62/17 i 82/17), sadržaj zahtjeva te tijelo mjerodavno za izdavanje odobrenja za provoz.
- (2) Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Ministarstvo) izdaje odobrenja za provoz robe navedene u stavku (1) ovog članka kroz teritoriju Bosne i Hercegovine, od graničnog prijelaza ulaska u Bosnu i Hercegovinu do graničnog prijelaza izlaska iz Bosne i Hercegovine.

II. PODNOŠENJE ZAHTJEVA ZA IZDAVANJE ODOBRENJA ZA PROVOZ ROBE VOJNE NAMJENE I POSEBNE NAMJENE PREKO TERITORIJE BiH

Članak 2.

(Podnošenje zahtjeva)

- (1) Zahtjev za izdavanje odobrenja za provoz robe navedene u članku 1. ovog Pravilnika podnosi se Ministarstvu u slučaju provoza robe preko teritorije Bosne i Hercegovine.
- (2) Zahtjev iz stavka (1) ovog članka podnosi pravna osoba koja je sukladno Zakonu o kontroli vanjskotrgovinskog prometa oružja, vojne opreme i roba posebne namjene ("Službeni glasnik BiH", broj 53/16) registrovana za obavljanje vanjskotrgovinskog prometa robe vojne namjene ili roba posebne namjene.

Članak 3.

(Izuzetci u primjeni)

- (1) Ministarstvo sigurnosti ne izdaje odobrenje za provoz roba vojne namjene i roba posebne namjene za koje se sukladno Odluci o Listi naoružanja i vojne opreme za čije kretanje je potrebno odobrenje (u daljnjem tekstu: Odluke) ne izdaju odobrenja o kretanju u slučaju uvoza i izvoza.
- (2) Za robe koje nisu navedene u Odluci iz stavka (1) ovog članka mjerodavna su entitetska ministarstva unutarnjih poslova.

Članak 4.

(Sadržaj zahtjeva)

- (1) Zahtjev iz članka 2. ovog Pravilnika podnosi se na obrascu čiji je sadržaj i oblik propisan u privitku broj 1. ovog Pravilnika i čini njegov sastavni dio.
- (2) Obrazac iz stavka (1) ovog članka sadrži sljedeće podatke:
 - 1) naziv i adresa podnosioca zahtjeva;
 - 2) naziv i adresa pošiljaoca;
 - 3) naziv i adresa primaoca;
 - 4) specifikacija naoružanja (proizvođač naoružanja, količina, način pakovanja i karakteristike);
 - 5) način prijevoza (cestovni, željeznički);
 - 6) podatci o prijevoznom sredstvu (broj važeće prometne dozvole, registrarske oznake, naziv pravne

osobe ili fizičke osobe-poduzetnika koje vrši prijevoz oružja, broj ADR certifikata o odobrenju za vozilo u slučaju prijevoza u cestovnom prometu);

- 7) ime i prezime vozača, (JMB i broj osobne iskaznice ili putne isprave, mjerodavno tijelo izdavanja i vrijeme važenja osobne iskaznice ili putne isprave u slučaju prijevoza u cestovnom prometu, broj ADR-a o odobrenju za vozača u slučaju prijevoza u cestovnom prometu);
- 8) polazna točka (planirani datum i vrijeme početka prijevoza);
- 9) naziv ulaznog graničnog prijelaza i planirano vrijeme dolaska;
- 10) naziv izlaznog graničnog prijelaza i planirano vrijeme dolaska;
- 11) detaljan pravac kretanja;
- 12) konačno odredište.

Članak 5.

(Potrebna dokumentacija)

- (1) Uz popunjen obrazac zahtjeva potrebno je dostaviti uvozu ili izvozu dozvolu mjerodavnog državnog tijela, ugovor o isporuci ili narudžbenicu, dokaz o uplati administrativne takse i ADR certifikat o odobrenju za vozilo i vozača, sukladno Evropskom sporazumu o međunarodnom cestovnom prijevozu opasnih tvari (u daljem tekstu ADR), za robu sa lista ADR-a.
- (2) Ministarstvo odlučuje o podnesenom zahtjevu za provoz, u roku od 30 dana od dana podnošenja zahtjeva.
- (3) Ukoliko ima više učesnika u vanjskotrgovinskom prometu potrebno je dostaviti dokumentaciju iz koje je vidljiv slijed vanjskotrgovinskog prometa. Za posrednike u provozu potrebno je dostaviti dokumente iz zemlje podrijetla posrednika iz kojih se može vidjeti da je posrednik uredno registrovan i da je prijavio posao posredovanja.
- (4) Svi dokumenti koji se predaju uz zahtjev moraju biti na jednom od jezika koji su u službenoj upotrebi u Bosni i Hercegovini. Ukoliko je dokument na stranom jeziku, uz izvorni se dokument prilaže i prijevod ovlaštenog sudskog tumača za jezik na kojem je dokument.
- (5) Ukoliko prilikom podnošenja zahtjeva nedostaje neki od dokumenata ili podataka iz st. (1), (2), (3) ili (4) ovog članka, podnosilac je dužan kompletirati zahtjev u roku koji odredi Ministarstvo.

Članak 6.

(Izdavanje odobrenja)

- (1) Ukoliko se u postupku utvrdi da su ispunjeni uvjeti za izdavanje odobrenja za provoz preko teritorije Bosne i Hercegovine o tome se donosi posebno rješenje od strane Ministarstva.
- (2) Rješenje kojim se odobrava provoz naoružanja izdaje se sa rokom važenja do 60 dana od dana izdavanja.

Članak 7.

(Posebne mjere sigurnosti)

- U izuzetnim slučajevima Ministarstvo, u rješenju kojim se odobrava provoz, može naložiti posebne mjere sigurnosti prilikom kretanja robe preko teritorije Bosne i Hercegovine, a koje su predviđene Instrukcijom o posebnim mjerama sigurnosti prilikom kretanja oružja i vojne opreme ("Službeni glasnik BiH", broj 95/16).

Članak 8.

(Obavijest o izdatom rješenju i najavi provoza)

- (1) Ministarstvo će nakon donesenog rješenja iz članka 6. ovog Pravilnika isto dostaviti podnosiocu zahtjeva, mjerodavnim entitetskim ministarstvima unutarnjih poslova, odnosno Policiji Brčko distrikta.

- (2) Podnosilac zahtjeva kojem je izdato odobrenje za kretanje naoružanja, dužan je tijelu koji izdao odobrenje najaviti vrijeme provoza robe vojne namjene i roba posebne namjene, najkasnije tri radna dana prije početka kretanja, na obrascu broj 2, koji je sastavni dio ovog Pravilnika.
- (3) Ministarstvo obavještava mjerodavna entitetska ministarstva unutarnjih poslova odnosno Policiju Brčko distrikta preko čijih se područja planira izvršiti provoz o najavi provoza iz stavka (2) ovog članka.
- (4) Mjerodavna entitetska ministarstva unutarnjih poslova i Policija Brčko distrikta BiH dužni su nakon dobijenog obavještenja iz stavka (3) ovog članka, izvršiti potrebne najave o provozu roba mjerodavnim policijskim tijelima na trasi kretanja.

Članak 9.

(Odbijanje zahtjeva)

Ukoliko se u postupku utvrdi da nisu ispunjeni uslovi za provoz preko teritorije Bosne i Hercegovine u tom slučaju se donosi rješenje kojim se odbija zahtjev.

Članak 10.

(Provjera putem mjerodavnih institucija Bosne i Hercegovine)

- (1) Ministarstvo će prije izdavanja rješenja zatražiti od Ministarstva vanjskih poslova BiH, Ministarstva obrane BiH i po potrebi Obavještajno sigurnosne agencije BiH kao i drugih mjerodavnih tijela da sukladno njihovim mjerodavnostima izvrše provjeru statusa pravne osobe,

podnosioca zahtjeva, pošiljatelja i primatelja robe, te druge okolnosti bitne za izdavanje odobrenja za provoz robe.

- (2) Mjerodavna tijela iz stavka (1) ovog članka su dužna da tražene informacije dostave Ministarstvu, prije isteka roka iz članka 5. stavak (2) ovog Pravilnika.

III. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 11.

(Obrazac)

Obrasci broj 1. i 2. odštampani uz ovaj Pravilnik i čine njegov sastavni dio.

Članak 12.

(Prestanak važenja)

Stupanjem na snagu ovog Pravilnika prestaje da važi Pravilnik o načinu i postupku obrade zahtjeva za izdavanje isprave za provoz robe navedene u kontrolnim listama ("Službeni glasnik BiH", broj 8/11).

Članak 13.

(Stupanje na snagu)

Ovaj Pravilnik stupa na snagu danom potpisivanja, i objavit će se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 12-01-04-7-8351-8/17

14. veljače 2018. godine

Sarajevo

Ministar

Dragan Mektić, v. r.

PRIVITAK 1 - OBRAZAC ZAHTJEVA

Podnositelj zahtjeva /naziv pravne osoba, sjedište i adresa, broj i datum/
Mjerodavno tijelo kojem se podnosi zahtjev /sjedište i adresa/

ZAHTJEV

za izdavanje dozvole za provoz robe robe vojne namjene i robe posebne namjene preko teritorije Bosne i Hercegovine

1.	Naziv i adresa podnositelja zahtjeva: Kontakt osoba i br. telefona:					
2.	Naziv i adresa pošiljatelja: Kontakt osoba i br. telefona:					
3.	Naziv i adresa primatelja: Kontakt osoba i br. telefona:					
4.	Specifikacija naoružanja	naziv	proizvođač	količina	karakteristike	Način pakiranja
		1.				
		2.				
5.	Način prijevoza: (cestovni, željeznički)					
6.	Podatci o prijevoznom sredstvu (broj važeće prometne dozvole, registarske oznake, naziv pravne osobe ili fizičke osobe-poduzetnika koje vrši prijevoz oružja, broj ADR – u slučaju prijevoza robe sa lista ADR-a);					
7.	Ima i prezime vozača: (ime i prezime vozača, JMB i broj osobne iskaznice ili putne isprave, mjerodavno tijelo izdavanja i vrijeme važenja osobne iskaznice ili putne isprave u slučaju prijevoza u cestovnom prometu, broj ADR – u slučaju prijevoza robe sa lista ADR-a);					
8.	Polazna točka: Planirani datum i vrijeme početka prijevoza:					
9.	Naziv ulaznog graničnog prijelaza i planirano vrijeme dolaska					
10.	Naziv izlaznog graničnog prijelaza					
11.	Detaljan pravac kretanja:					
12.	Konačno odredište					

Uz zahtjev se prilaže (prilozi moraju biti u originalu ili ovjerene kopije):

- Uvozna ili izvozna dozvola mjerodavnog ministarstva (u slučaju provoza),
- Ugovor o isporuci ili narudžbenica
- Dokaz o uplaćenju administrativnoj pristojbi

MP

.....
ime, prezime i potpis ovlaštene osobe

**PRIVITAK 2 – OBRAZAC NAJAVE
VAŠ MEMORANDUM**

Naziv pravne osobe,
Sjedište i adresa,
Broj i datum

MINISTARSTVO SIGURNOSTI BIH
TRG BIH 1-SARAJEVO
SEKTOR ZA GRANIČNU I OPĆU
SIGURNOST
FAX: 033-492-792

**NAJAVA KRETANJA PROVOZA ROBE VOJNE NAMJENE I ROBE POSEBNE
NAMJENE**

1.	Broj i datum rješenja o odobrenju kretanja oružja i vojne opreme					
2.	Naziv i adresa pošiljaoca					
3.	Naziv i adresa primaoca:					
4.	Specifikacija naoružanja	naziv	proizvođač	količina	Karakteristike robe (količina eksploziva)	Način pakovanja
		1.				
		2.				
		...				
		itd.				
5.	Način prevoza: (drumski, željeznički)					
6.	Podaci o prevoznom sredstvu (broj važeće saobraćajne dozvole, registarske oznake, naziv pravnog lica ili fizičkog lica-preduzetnika koje vrši prevoz oružja, broj ADR – u slučaju prevoza robe sa lista ADR-a);					
7.	Podaci o vozačima: (ime i prezime vozača, JMGB i broj lične karte ili putne isprave, nadležni organ izdavanja i vrijeme važenja lične karte ili putne isprave u slučaju prijevoza u drumskom saobraćaju, broj ADR – u slučaju prevoza robe sa lista ADR-a);					
8.	Planirani datum i vrijeme početka prijevoza:					
9.	Naziv ulaznog graničnog prelaza i planirano vrijeme dolaska					

10.	Naziv izlaznog graničnog prelaza i planirano vrijeme dolaska	
11.	Konačno odredište:	
12.	Pravac kretanja:	
13.	Ostale napomene	

MP

.....
ime, prezime i potpis ovlaštene osobe

На основу члана 6. став 2. Закона о контроли спољнотрговинског промета оружја, војне опреме и робе посебне наміјене ("Службени гласник БиХ", број 53/16), министар безбједности доноси

ПРАВИЛНИК

О НАЧИНУ И ПОСТУПКУ ОБРАДЕ ЗАХТЈЕВА ЗА ИЗДАВАЊЕ ОДОБРЕЊА ЗА ТРАНЗИТ РОБЕ ВОЈНЕ НАМЈЕНЕ И РОБЕ ПОСЕБНЕ НАМЈЕНЕ

I - ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

(Предмет Правилника)

- (1) Овим Правилником прописује се начин и поступак обраде захтјева за издавање одобрења за транзит робе војне наміјене и робе посебне наміјене које су обухваћене Одлуком о Листи наоружања и војне опреме за чије кретање је потребно одобрење ("Службени гласник БиХ", бр. 62/17 и 82/17), садржај захтјева, те орган надлежан за издавање одобрења за транзит.
- (2) Министарство безбједности Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Министарство) издаје одобрења за транзит робе наведене у ставу (1) овог члана кроз територију Босне и Херцеговине, од граничног прелаза уласка у Босну и Херцеговину до граничног прелаза изласка из Босне и Херцеговине.

II - ПОДНОШЕЊЕ ЗАХТЈЕВА ЗА ИЗДАВАЊЕ ОДОБРЕЊА ЗА ТРАНЗИТ РОБЕ ВОЈНЕ НАМЈЕНЕ И РОБЕ ПОСЕБНЕ НАМЈЕНЕ ПРЕКО ТЕРИТОРИЈЕ БиХ

Члан 2.

(Подношење захтјева)

- (1) Захтјев за издавање одобрења за транзит робе наведене у члану 1. овог Правилника подноси се Министарству у случају транзита робе преко територије Босне и Херцеговине.
- (2) Захтјев из става (1) овог члана подноси правно лице које је у складу са Законом о контроли спољнотрговинског промета оружја, војне опреме и роба посебне наміјене ("Службени гласник БиХ", број 53/16) регистровано за обављање спољнотрговинског промета робе војне наміјене или робе посебне наміјене.

Члан 3.

(Изузеци у примјени)

- (1) Министарство безбједности не издаје одобрење за транзит робе војне наміјене и робе посебне наміјене за које се у складу са Одлуком о Листи наоружања и војне опреме за чије кретање је потребно одобрење (у даљем тексту: Одлуке) не издају одобрења о кретању у случају увоза и извоза.
- (2) За робе које нису наведене у Одлуци из става (1) овог члана надлежна су ентитетска министарства унутрашњих послова.

Члан 4.

(Садржај захтјева)

- (1) Захтјев из члана 2. овог Правилника подноси се на образцу чији је садржај и облик прописан у прилогу број 1. овог Правилника и чини његов саставни дио.
- (2) Образац из става (1) овог члана садржи следеће податке:
 - (1) назив и адреса подносиоца захтјева;
 - (2) назив и адреса пошиљаоца;
 - (3) назив и адреса примаоца;

- (4) спецификација наоружања (произвођач наоружања, количина, начин паковања и карактеристике);
- (5) начин превоза (друмски, железнички);
- (6) подаци о превозном средству (број важеће саобраћајне дозволе, регистарске ознаке, назив правног лица или физичког лица-предузетника које врши превоз оружја, број АДР сертификата о одобрењу за возило у случају превоза у друмском саобраћају);
- (7) име и презиме возача, (ЈМГБ и број личне карте или путне исправе, надлежни орган издавања и вријеме важења личне карте или путне исправе у случају превоза у друмском саобраћају, број АДР-а о одобрењу за возача у случају превоза у друмском саобраћају);
- (8) полазна тачка (планирани датум и вријеме почетка превоза);
- (9) назив улазног граничног прелаза и планирано вријеме доласка;
- (10) назив излазног граничног прелаза и планирано вријеме доласка;
- (11) детаљан правац кретања;
- (12) коначно одредиште.

Члан 5.

(Потребна документација)

- (1) Уз попуњен образац захтјева потребно је доставити увозну или извозну дозволу надлежног државног органа, уговор о испоруци или наруџбеницу, доказ о уплати административне таксе и АДР сертификат о одобрењу за возило и возача, у складу са Европским споразумом о међународном друмском превозу опасних материја (у даљем тексту АДР), за робу са листа АДР-а.
- (2) Министарство одлучује о поднесеном захтјеву за транзит, у року од 30 дана од дана подношења захтјева.
- (3) Уколико има више учесника у спољнотрговинском промету потребно је доставити документацију из које је видљив слијед спољнотрговинског промета. За посреднике у транзиту потребно је доставити документе из земље поријекла посредника из којих се може видјети да је посредник уредно регистрован и да је пријавио посао посредовања.
- (4) Сви документи који се предају уз захтјев морају да буду на једном од језика који су у службеној употреби у Босни и Херцеговини. Уколико је документ на страном језику, уз изворни се документ прилаже и превод овлашћеног судског тумача за језик на којем је документ.
- (5) Уколико приликом подношења захтјева недостаје неки од докумената или података из ст. (1), (2), (3) или (4) овог члана, подносилац је дужан комплетираати захтјев у року који одреди Министарство.

Члан 6.

(Издавање одобрења)

- (1) Уколико се у поступку утврди да су испуњени услови за издавање одобрења за транзит преко територије Босне и Херцеговине о томе се доноси посебно рјешење од стране Министарства.
- (2) Рјешење којим се одобрава транзит наоружања издаје се са роком важења до 60 дана од дана издавања.

Члан 7.

(Посебне мјере безбједности)

У изузетним случајевима Министарство, у рјешењу којим се одобрава транзит, може наложити посебне мјере безбједности приликом кретања робе преко територије Босне и Херцеговине, а које су предвиђене Инструкцијом о

посебним мјерама безбједности приликом кретања оружја и војне опреме ("Службени гласник БиХ", број 95/16).

Члан 8.

(Обавјештење о издатој рјешењу и најави транзита)

- (1) Министарство ће након донесеног рјешења из члана 6. овог Правилника исто доставити подносиоцу захтјева, надлежним ентитетским министарствима унутрашњих послова, односно Полицији Брчко дистрикта.
- (2) Подносилац захтјева којем је издато одобрење за кретање наоружања, дужан је органу који издао одобрење најавити вријеме транзита робе војне намјене и робе посебне намјене, најкасније три радна дана прије почетка кретања, на обрасцу број 2, који је саставни дио овог правилника.
- (3) Министарство обавјештава надлежна ентитетска министарства унутрашњих послова односно Полицију Брчко дистрикта преко чијих се подручја планира извршити транзит о најави транзита из става (2) овог члана.
- (4) Надлежна ентитетска министарства унутрашњих послова и Полиција Брчко дистрикта БиХ дужни су након добијеног обавјештења из става (3) овог члана, извршити потребне најаве о транзитима робе надлежним полицијским органима на траси кретања.

Члан 9.

(Одбијање захтјева)

Уколико се у поступку утврди да нису испуњени услови за транзит преко територије Босне и Херцеговине у том случају се доноси рјешење којим се одбија захтјев.

Члан 10.

(Провјера путем надлежних институција Босне и Херцеговине)

- (1) Министарство ће прије издавања рјешења затражити од Министарства иностраних послова БиХ,

Министарства одбране БиХ и по потреби Обавјештајно безбједносне агенције БиХ као и других надлежних тијела да у складу са њиховим надлежностима изврше провјеру статуса правног лица, подносиоца захтјева, пошиљаоца и примаоца робе, те друге околности битне за издавање одобрења за транзит робе.

- (2) Надлежна тијела из става (1) овог члана су дужна да тражене информације доставе Министарству, прије истека рока из члана 5. став (2) овог Правилника.

III - ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 11.

(Образац)

Обрасци број 1 и 2. одштампани су уз овај Правилник и чине његов саставни дио.

Члан 12.

(Престанак важења)

Ступањем на снагу овог Правилника престаје да важи Правилник о начину и поступку обраде захтјева за издавање исправе за транзит робе наведене у контролним листама ("Службени гласник БиХ", број 8/11).

Члан 13.

(Ступање на снагу)

Овај Правилник ступа на снагу даном потписивања, и објавит ће се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 12-01-04-7-8351-8/17

14. фебруара 2018. године

Сарајево

Министар

Драган Мектић, с. р.

ПРИЛОГ 1 - ОБРАЗАЦ ЗАХТЈЕВА

Подносилац захтјева /назив правног лица, сједиште и адреса, број и датум/
Надлежно тијело којем се подноси захтјев /сједиште и адреса/

ЗАХТЈЕВ

за издавање дозволе за транзит робе војне намене и робе посебне намене преко територије Босне и Херцеговине

1.	Назив и адреса подносиоца захтјева: Контакт особа и бр. телефона:					
2.	Назив и адреса пошиљача: Контакт особа и бр. телефона:					
3.	Назив и адреса примаоца: Контакт особа и бр. телефона:					
4.	Спецификација наоружања	назив	произвођач	количина	карактеристике	Начин паковања
		1.				
		2.				
5.	Начин превоза: (друмски, железнички)					
6.	Подаци о превозном средству (број важеће саобраћајне дозволе, регистарске ознаке, назив правног лица или физичког лица-предузетника које врши превоз оружја, број АДР – у случају превоза робе са листа АДР-а);					
7.	Има и презиме возача: (име и презиме возача, ЈМГБ и број личне карте или путне исправе, надлежни орган издавања и вријеме важења личне карте или путне исправе у случају пријеза у друмском саобраћају, број АДР – у случају превоза робе са листа АДР-а);					
8.	Полазна тачка: Планирани датум и вријеме почетка превоза:					
9.	Назив улазног граничног прелаза и планирано вријеме доласка					
10.	Назив излазног граничног пријелаза					
11.	Детаљан правац кретања:					
12.	Коначно одредиште					

Уз захтјев се прилаже (прилози морају бити у оригиналу или овјерене копије):

- Увозна или извозна дозвола надлежног министарства (у случају транзита),
- Уговор о испоруци или наруџбеница
- Доказ о уплатеној административној такси

МП

име, презиме и потпис овлаштене особе

**ПРИЛОГ 2 – ОБРАЗАЦ НАЈАВЕ
ВАШ МЕМОРАНДУМ**

Назив правног лица:
Сједиште и адреса:
Број и датум :

**МИНИСТАРСТВО БЕЗБЈЕДНОСТИ БИХ
ТРГ БИХ 1 - САРАЈЕВО
СЕКТОР ЗА ГРАНИЧНУ И ОПШТУ
БЕЗБЈЕДНОСТ
ФАКС: 033-492-792**

**НАЈАВА КРЕТАЊА ТРАНЗИТА РОБЕ ВОЈНЕ НАМЈЕНЕ И РОБЕ
ПОСЕБНЕ НАМЈЕНЕ**

1.	Број и датум рјешења о одобрењу кретања оружја и војне опреме					
2.	Назив и адреса пошиљаоца					
3.	Назив и адреса примаоца:					
4.	Спецификација наоружања	назив	произвођач	количина	Карактеристике робе (количина експлозива)	Начин паковања
		1.				
		2.				
		...				
		итд.				
5.	Начин превоза (друмски, жељезнички)					
6.	Подаци о превозном средству (број важеће саобраћајне дозволе, регистарске ознаке, назив правног лица или физичког лица-предузетника које врши превоз оружја, број АДР – у случају превоза робе са листа АДР-а);					
7.	Подаци о возачима: (име и презиме возача, ЈМГБ и број личне карте или путне исправе, надлежни орган издавања и вријеме важења личне карте или путне исправе у случају пријевоза у друмском саобраћају, број АДР – у случају превоза робе са листа АДР-а);					
8.	Планирани датум и вријеме почетка пријевоза:					
9.	Назив улазног граничног прелаза и планирано вријеме доласка					

10.	Назив излазног граничног прелаза и планирано вријеме доласка	
11.	Коначно одредиште:	
12.	Правац кретања:	
13.	Остале напомене	

МП

.....
име, презиме и потпис овлаштене особе

AGENCIJA ZA PREDŠKOLSKO, OSNOVNO I SREDNJE OBRAZOVANJE BiH

236

Na osnovu člana 8. i 10. Zakona o Agenciji za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje ("Službeni glasnik BiH", broj 88/07), na prijedlog direktorice Agencije, Odbor Agencije za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje, na 23. sjednici, održanoj 29.1.2018. godine, donosi

ODLUKU

O ODOBRAVANJU ZAJEDNIČKE JEZGRE NASTAVNIH PLANOVA I PROGRAMA ZA TJELESNO I ZDRAVSTVENO PODRUČJE DEFINISANE NA ISHODIMA UČENJA

Član 1.

(Predmet Odluke)

Odobrava se Zajednička jezgra nastavnih planova i programa za tjelesno i zdravstveno područje definisana na ishodima učenja (u daljem tekstu: ZJNPP tjelesno i zdravstveno područje), koja čini sastavni dio ove Odluke.

Član 2.

(Sadržaj i primjena Odluke)

ZJNPP za tjelesno i zdravstveno područje sadrži definisane ishode učenja za nastavne predmete koji izučavaju tjelesno i zdravstveno područje i primjenjivat će se u predškolskim ustanovama, osnovnim i srednjim školama u Bosni i Hercegovini.

Član 3.

(Preporuka obrazovnim vlastima)

Daje se preporuka nadležnim obrazovnim vlastima da izvrše usklađivanje primjene odobrene ZJNPP za tjelesno i zdravstveno područje s razvojnim planovima i programima za predškolski odgoj i nastavnim planovima i programima za osnovno i srednje obrazovanje te da osiguraju da se ZJNPP tjelesno i zdravstveno područje primjenjuje u predškolskim ustanovama, osnovnim i srednjim školama na području iz svoje nadležnosti.

Član 4.

(Stupanje na snagu)

Ova Odluka stupa na snagu narednog dana od dana objave u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-07-1-182/18

05. februara 2018. godine
Mostar

Predsjedavajuća
Zdenka Leženić, s. r.

ZAJEDNIČKA JEZGRA NASTAVNIH PLANOVA I PROGRAMA ZA TJELESNO I ZDRAVSTVENO PODRUČJE DEFINISANA NA ISHODIMA UČENJA

Mostar, 2018.

Voditeljica projekta:

Dr. sc. Marija Naletilić

Konsultant:

Dr. sc. Rijad Novaković

Projektni tim:

Maja Stojkić, direktorica Agencije za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje

Marija Naletilić, voditeljica projekta, šefica Odjeljenja za Zajedničku jezgru nastavnih planova i programa

Danica Vasilj, zamjenica voditeljice, stručni savjetnik za razrednu nastavu

Prevod sa engleskoga jezika:

Svjetlana Bjelić, prevoditeljica/izvršna asistentica

Radna grupa

Dr. sc. Marija Naletilić, Stojan Ljolje, Danica Vasilj, mr. sc., Andreja Pehar, Enesa Bešić, Goran Prodanović, Dražen Mihajlović, Adnan Džumhur, Josip Trbara, Vikalo Reuf, Ramiz Nurkić, Ilijana Vidović, Miro Jurić, Samir Haljeta, Ivana Džidić, Emir Šaldić, Nusreta Parganlija, Medira Čulum i Jasminka Bebić.

Projekt ostvaren uz podršku Japanske agencije za međunarodnu saradnju (JICA) u BiH.

Napomena:

Izrazi koji su napisani samo u jednom gramatičkom rodu odnose se podjednako na ženski i muški rod.

UVOD

Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje (APOS) izradila je Zajedničku jezgru nastavnih planova i programa (ZJNPP) za tjelesno i zdravstveno područje definisanu na ishodima učenja.

Zajednička jezgra nastavnih planova i programa za tjelesno i zdravstveno područje definisana na ishodima učenja urađena je po već utvrđenoj metodologiji razvoja Zajedničke jezgre nastavnih planova i programa - definisane su oblasti koje se sastoje od komponenti, a za svaku komponentu definisani su ishodi učenja¹. Uvažavajući specifičnosti tjelesnog i zdravstvenog područja, za svaki ishod učenja definisani su pokazatelji, u skladu sa razvojnim uzrastom djeteta i to: na kraju predškolskog odgoja i obrazovanja (uzrast od 5 do 6 godina), na kraju trećeg razreda (uzrast od 8 do 9 godina), na kraju šestog razreda (uzrast od 11 do 12 godina), na kraju devetogodišnjeg odgoja i obrazovanja (uzrast od 14 do 15 godina) i na kraju srednjoškolskog odgoja i obrazovanja (uzrast od 18 do 19 godina). U periodu od septembra do novembra 2017. godine realizovan je proces izrade ovog dokumenta, a u decembru 2017. godine završeni su okrugli stolovi na kojima su odgajatelji, učitelji, nastavnici i profesori, direktno uključeni u odgojno-obrazovni proces, imali uvid u Zajedničku jezgru nastavnih planova i programa za tjelesno i zdravstveno područje i priliku da daju komentare, nakon čega je urađena revizija dokumenta kako bi se izradila konačna verzija.

Polazište pri izradi Zajedničke jezgre nastavnih planova i programa za tjelesno i zdravstveno područje definisane na ishodima učenja je Identifikacija ključnih kompetencija i životnih vještina u BiH (2011), te rezultati analize važećih NPP-a u BiH, NPP-a u Crnoj Gori, Hrvatskoj, Velikoj Britaniji, Novom Zelandu, Australiji, Kanadi, SAD, Irskoj i Japanu.

U definisanju Zajedničke jezgre nastavnih planova i programa za tjelesno i zdravstveno područje definisane na ishodima učenja učestvovali su predstavnici pedagoških zavoda, Zavoda za školstvo Mostar, odgajatelji, učitelji, nastavnici, srednjoškolski profesori, univerzitetski profesori i stručni savjetnici Agencije za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje.

Pri definisanju mjerljivih, konkretnih i jasnih ishoda učenja i pokazatelja² radna grupa je koristila aktivne glagole u prezentu, na temelju revidirane Bloomove taksonomije, kojim se izražavaju znanja, vještine i stavovi, odnosno kompetencije važne za život u 21. vijeku.

Temelji učenja tjelesnog i zdravstvenog područja su:

¹ Vidjeti u prilogu: 1. Oblasti, komponente i ishodi učenja i prilog 1.1. Shema oblasti i komponente.

² Brojevi definisanih ishoda u ovom dokumentu prate pokazatelje pod istim brojem, ali za različit uzrast.

tjelesno vježbanje i
zdrav način života.

Konceptualnost tjelesnog i zdravstvenog odgojno-obrazovnog područja se temelji na čovjeku kao kineziološkom modelu koji podrazumijeva dobro zdravlje, harmoničan razvoj i održavanje svih osobina i sposobnosti, te sticanja teoretskih i motoričkih znanja neophodnih za efikasan život i rad u savremenom društvu. Skladan razvoj djece i omladine i njihovih antropoloških obilježja je jedan od temelja tjelesnog i zdravstvenog područja.

Zdravlje i normalan biopsihosocijalni rast i razvoj osnovni su preduslovi za životne, radne, stvaralačke i kulturne čovjekove aktivnosti.

Skladan razvoj motoričkih, funkcionalnih i morfoloških obilježja utiče na cjelokupno čovjekovo zdravlje, tj. na ekonomičan i funkcionalan rad svih organa i organskih sistema, što je prevencija mnogim bolestima čiji se uzrok može povezati sa hipokinezijskim načinom života (smanjenim kretanjem) i određenim profesionalnim radnim oboljenjima.

Vrijednosti tjelesnog i zdravstvenog područja:

Biološke vrijednosti tjelesnog i zdravstvenog područja vidljive su u odražavanju ravnoteže između pojedinih organa i organizama, te ravnoteže između organizma i okoline. Te vrijednosti imaju veću ulogu u tehnološkom radu i životu kojeg obilježavaju sve manje aktivnosti, pa motorička aktivnost kao nadražaj u tim uslovima služi za održavanje biološke osnove čovjeka. Naučno je dokazano da biološku ravnotežu organizma, osim niza ostalih faktora, zapravo uslovljava mišićna aktivnost. Tjelesna aktivnost aktivira lokomotorni sistem, presudan za transformaciju energije koja je prijeko potrebna za aktivnost svih ćelija u organizmu, te se tjelesna aktivnost može tretirati kao odrednica za skladan razvoj svih čovjekovih osobina.

Zdravstvena vrijednost tjelesnog i zdravstvenog područja ogleda se u mogućem i potrebnom uticaju tjelesnog vježbanja ne samo na očuvanje i unapređivanje čovjekovog zdravlja, nego i na skladan razvoj svih njegovih antropoloških osobina. Naime, savremeno shvatanje zdravlja odbacilo je konzervativnu definiciju zdravstvenog statusa koji se procjenjivao samo na temelju patoloških aberacija strukture ili funkcije pojedinih organskih sistema, pa je zdravlje definisano kao stanje potpunog tjelesnog, mentalnog i socijalnog blagostanja, a ne samo kao odsutnost bolesti i iznemoglosti. Prema tome, sve dimenzije antropološkog statusa (u širem smislu dimenzije zdravstvenog statusa), te uticaj na njihov razvoj, zapravo znače verifikaciju svih vrijednosti odgojno-obrazovnih postupaka koji se primjenjuju u ovom odgojno-obrazovnom području.

Ekonomске vrijednosti tjelesnog i zdravstvenog područja ogledaju se u mogućnosti njegovog uticaja na povećavanje ljudskih sposobnosti. Budući da se s povećanjem opće sposobnosti čovjekovog organizma povećava i njegova sposobnost za rad, treba pretpostaviti da ljudi s povećanim

radnim sposobnostima mogu i postizati bolje rezultate u svojoj djelatnosti. I obratno, smanjena opća sposobnost čovjekovog organizma, a na taj način i sposobnost njegovih organskih sistema, ne znači bolest u užem smislu, ali može biti ozbiljna pometnja zdravlja, a shodno tome i uzrok njegovih smanjenih radnih sposobnosti.

Kulturne vrijednosti tjelesnog i zdravstvenog područja ne proizilaze samo iz činjenice da učenicima omogućavaju sticanje informacija o čuvanju i unapređivanju zdravlja pojedinca i zdravlja okoline, nego i što ih osposobljavaju da prate i preduzimaju mjere za razvijanje i poboljšavanje osobina, sposobnosti, znanja i dostignuća. Ta kultura im pruža i mogućnost sticanja teorijskih informacija o upotrebi prirodnih faktora (sunce, zrak, voda), o potrebi čuvanja prirode, o korisnosti svakodnevnog tjelesnog vježbanja, koje su za savremenog čovjeka jedan od osnovnih uslova za kvalitetan život, za kvalitetniju kulturu življenja.

Pedagoške vrijednosti tjelesnog i zdravstvenog područja ogledaju se u mogućem i potrebnom uticaju tjelesnog vježbanja na razvoj niza osobina, odgojne efekte rada, te na socijalizaciju ličnosti uopće. Drugim riječima, pedagoška vrijednost tjelesnog i zdravstvenog odgoja proističe iz saznanja kojima je ne samo moguće, nego i potrebno, izabranim tjelesnim aktivnostima uticati na cjelokupnu ličnost učenika, a posebno na one dimenzije ličnosti za koje se pretpostavlja ili zna da se uz pomoć organizacionih oblika rada i sadržaja kojima raspolaže to odgojno-obrazovno područje na njih može djelovati uspješnije nego putem drugih odgojno-obrazovnih područja.

Također, uključene su ključne kompetencije kao što su: samoinicijativa i poduzetnička kompetencija, kreativno-produktivna kompetencija, informatička pismenost (informaciona, medijska, tehnološka), socijalna i građanska kompetencija, učiti kako se uči i tjelesna i zdravstvena kompetencija. Navedene ključne kompetencije uključene su u ovaj dokument kao teme koje se u tjelesnom i zdravstvenom području prožimaju s definisanim pokazateljima.¹

Cilj Zajedničke jezgre nastavnih planova i programa za tjelesno i zdravstveno područje definisane na ishodima učenja je osposobiti učenike za čuvanje i unapređivanje vlastitog zdravlja i zdravlja okoline, te da učenik zadovolji potrebu za kretanjem i stvara naviku svakodnevnog tjelesnog vježbanja i zdravog načina života koristeći se tjelesnim vježbanjem, prirodnim i drugim faktorima, kao i da kroz tjelesno i zdravstveno područje stekne teoretsko-motorička znanja i dostignuća koja su potrebna za racionalno provođenje slobodnog vremena kroz aktivan odmor.

Poseban cilj tjelesnog i zdravstvenog područja odnosi se na slobodni i stvaralački izražaj u svim oblicima tjelesnog i zdravstvenog odgoja, prvenstveno u onim koji doprinose humanizaciji i socijalizaciji ličnosti. Također, kroz ovo područje učenik se treba osposobiti za samokontrolu i samoocjenjivanje, u svrhu praćenja efekata svog rada i napretka.

Zajednička jezgra nastavnih planova i programa za tjelesno i zdravstveno područje definisana na ishodima učenja

OBLAST:		I. Tjelesno vježbanje		
Komponenta:		I. Antropološka obilježja		
Ishodi učenja:				
1. Analizira vlastita antropološka obilježja.				
2. Procjenjuje dobivene rezultate testiranja antropoloških obilježja.				
Pokazatelji, u skladu sa uzrastom učenika, za:				
kraj predškolskog odgoja i obrazovanja	kraj 3. razreda (8/9 god.)	kraj 6. razreda (11/12 god.)	kraj devetogodišnjeg odgoja i obrazovanja (14/15 god.)	kraj srednjoškolskog odgoja i obrazovanja (18/19 god.)
1. a. Primjenjuje prirodne oblike kretanja za razvoj	1. a. Upoređuje dobivene rezultate na inicijalnom i finalnom mjerenju.	1. a. Prati rezultate testiranja kroz lični karton učenika.	1. a. Analizira i prezentuje svoja antropološka obilježja u skladu s individualnim mogućnostima	1. a. Izrađuje plan provedbe tjelesnoga vježbanja u cilju razvoja funkcionalnih i

¹ Vidjeti u prilogu: 2. Ključne kompetencije – prožimajuće teme za tjelesno i zdravstveno područje.

funkcionalnih i motoričkih sposobnosti.			upotrebom IKT-a (informaciono-komunikacijske tehnologije).	motoričkih sposobnosti upotrebom IKT-a (informaciono-komunikacijske tehnologije). 1. b. Analizira samostalno svoj indeks tjelesne mase upotrebom IKT-a (informaciono-komunikacijske tehnologije).
2. a. Imenuje i upoređuje antropometrijska obilježja (veličina i oblik). 2. b. Primjenjuje zadate aktivnosti testiranjem antropoloških obilježja, u skladu sa vlastitim mogućnostima, uz poticaj i podršku.	2. a. Prepoznaje značaj praćenja antropometrijskih karakteristika (visina i težina). 2. b. Utvrđuje tjelesnu težinu i visinu u skladu sa općim pokazateljima rasta i razvoja.	2. a. Prepoznaje značaj praćenja motoričkih sposobnosti.	2. a. Objašnjava značaj praćenja funkcionalnih sposobnosti.	2. a. Analizira rezultate praćenja antropoloških obilježja. 2. b. Procjenjuje vlastita antropološka obilježja.
OBLAST:				
Komponenta:				
Ishodi učenja:				
1. Primjenjuje teoretsko-motorička znanja i dostignuća iz područja sporta u skladu sa vlastitim mogućnostima. 2. Utvrđuje temeljne zakonitosti na području opterećenja u tjelesnom vježbanju (režim rada i odmora). 3. Koristi nastavna sredstva, opremu i prostor za tjelesno vježbanje na primjeren način.				
Pokazatelji, u skladu sa uzrastom učenika, za:				
kraj predškolskog odgoja i obrazovanja	kraj 3. razreda (8/9 god.)	kraj 6. razreda (11/12 god.)	kraj devetogodišnjeg odgoja i obrazovanja (14/15 god.)	kraj srednjoškolskog odgoja i obrazovanja (18/19 god.)
1. a. Primjenjuje biotička motorička znanja na efikasan način u svakodnevnim aktivnostima. 1. b. Prepoznaje osnovna pravila elementarnih igara uz poticaj i podršku.	1. a. Primjenjuje teoretsko-motorička znanja s dominiranjem koordinacije, brzine reakcije, reakcije na zvučne i vidne podražaje kroz igru. 1. b. Razlikuje osnovna teoretska znanja iz sporta.	1. a. Koristi osnovna teorijsko-motorička znanja iz pojedinih sportskih aktivnosti. 1. b. Opisuje osnovna teorijska znanja iz historije sporta.	1. a. Učestvuje u sportskim aktivnostima primjenjujući i poštujući pravila. 1. b. Analizira tok sportskog događaja. 1. c. Objašnjava osnovna teorijska znanja iz historije sporta.	1. a. Vježba samostalno u skladu sa vlastitim mogućnostima. 1. b. Daje kritički osvrt na sportske događaje.
2. a. Pokazuje razvijenu naviku za pravilnu smjenu rada i odmora.	2. a. Prepoznaje opterećenje kod tjelesnog vježbanja na osnovu vanjskih pokazatelja i koristi aktivan odmor.	2. a. Uočava povezanost tjelesnog vježbanja i opterećenja na osnovu vanjskih pokazatelja i frekvencije srca.	2. a. Koristi režim opterećenja u tjelesnom vježbanju, u skladu sa vlastitim mogućnostima, na osnovu frekvencije srca.	2. a. Uskladuje zone opterećenja u tjelesnom vježbanju, u skladu sa vlastitim mogućnostima, na osnovu frekvencije srca.
3. a. Prepoznaje i koristi nastavna sredstva, opremu i prostor za igru uz poticaj i podršku.	3. a. Koristi nastavna sredstva, opremu i prostor za igru.	3. a. Razlikuje i koristi nastavna sredstva, opremu i prostor za sportske aktivnosti.	3. a. Koristi samostalno nastavna sredstva, opremu i prostor da bi razvio psihomotorne i funkcionalne sposobnosti.	3. a. Prilagođava samostalno nastavna sredstva i pomagala da bi razvio psihomotorne i funkcionalne sposobnosti.
OBLAST:				
Komponenta:				
Ishodi učenja:				
1. Procjenjuje važnost redovnog tjelesnog vježbanja za očuvanje i unapređenje zdravlja. 2. Primjenjuje tjelesno vježbanje u svakodnevnom životu u skladu biološkim potrebama čovjeka.				
Pokazatelji, u skladu sa uzrastom učenika, za:				
kraj predškolskog odgoja i obrazovanja	kraj 3. razreda (8/9 god.)	kraj 6. razreda (11/12 god.)	kraj devetogodišnjeg odgoja i obrazovanja (14/15 god.)	kraj srednjoškolskog odgoja i obrazovanja (18/19 god.)
1. a. Prepoznaje da je tjelesni pokret koristan za lično zdravlje, uz poticaj i podršku. 1. b. Prepoznaje pravilno držanje tijela.	1. a. Opisuje značaj tjelesnog vježbanja i boravka u prirodi za pravilan rast, razvoj i otpornost organizma. 1. b. Razlikuje pravilno od nepravilnog držanja tijela.	1. a. Provodi redovno tjelesno vježbanje i boravi u prirodi kako bi uticao na pravilan rast i razvoj organizma. 1. b. Kontrolise položaje tijela u svakodnevnom životu kao uslov za sprečavanje deformiteta (samokorekcija).	1. a. Koristi stečene navike za svakodnevnu tjelesnu aktivnost. 1. b. Primjenjuje i poboljšava pravilno držanje tijela kao uslov za sprečavanje deformiteta.	1. a. Koristi i usavršava motorička znanja i primjenjuje ih u sportskim i rekreativnim aktivnostima.
2. a. Koristi tjelesno vježbanje u cilju razvoja biotičkih motoričkih znanja.	2. a. Koristi tjelesno vježbanje u cilju razvoja funkcionalnih i motoričkih sposobnosti.	2. a. Objašnjava značaj tjelesnog vježbanja u cilju očuvanja zdravlja.	2. a. Vrednuje uticaj sportsko-rekreativnih aktivnosti na razvoj funkcionalnih i motoričkih sposobnosti.	2. a. Koristi teoretsko-motorička znanja za tjelesno vježbanje u svakodnevnom životu.
Komponenta:				
Ishodi učenja:				
1. Primjenjuje znanja o značaju redovnog i pravilnog održavanja lične higijene i zaštite okoline. 2. Pridržava se principa pravilne i redovne ishrane. 3. Prepoznaje uticaj štetnih materija na razvoj bolesti i ovisnosti.				
Pokazatelji u skladu sa uzrastom učenika za:				
kraj predškolskog odgoja i obrazovanja	kraj 3. razreda (8/9 god.)	kraj 6. razreda (11/12 god.)	kraj devetogodišnjeg odgoja i obrazovanja (14/15 god.)	kraj srednjoškolskog odgoja i obrazovanja (18/19 god.)
1. a. Poznaje i pridržava se pravila lične urednosti i čistoće uz podršku i poticaj. 1. b. Održava higijenu radnog prostora u svrhu unapređenja zdravlja uz podršku i poticaj odgajatelja.	1. a. Upotrebljava stečena znanja o redovnom i pravilnom održavanju lične higijene i zaštite okoliša. 1. b. Upotrebljava stečena znanja o redovnom i pravilnom održavanju higijene okoline (radni prostor).	1. a. Raspravlja o važnosti redovnog i pravilnog održavanja lične higijene. 1. b. Raspravlja o važnosti redovnog i pravilnog očuvanja i zaštite okoline. 1. c. Provodi aktivnosti značajne za održavanje higijene u svakodnevnom životu.	1. a. Analizira uticaj radnog prostora na zdravlje i mogući razvoj bolesti. 1. b. Učestvuje u aktivnostima značajnim za očuvanje okoline.	1. a. Planira i provodi aktivnosti značajne za održavanje lične higijene u svakodnevnom životu. 1. b. Planira i organizuje aktivnosti značajne za zaštitu i očuvanje okoline. 1. c. Sprovodi aktivnosti značajne za zaštitu i očuvanje okoline.

2. a. Imenuje osnove principe pravilne prehrane i prehrambenih navika.	2. a. Prepoznaje osnovne principe pravilne ishrane i njezin uticaj na zdravlje.	2. a.. Objašnjava namjenu namirnica i njihov značaj u ishrani	2. a. Upotrebljava znanja o zdravom načinu prehrane s ciljem očuvanja i unapređenja zdravlja i razvoja.	2. a. Planira i provodi režim zdrave ishrane u skladu sa individualnim potrebama.
3. a. Imenuje materije koje štetno djeluju na organizam, uz poticaj i podršku.	3. a. Imenuje i razlikuje štetne materije i njihov uticaj na nastanak i razvoj bolesti.	3. a. Objašnjava uticaj štetnih materija na zdravlje čovjeka.	3. a. Raspravlja o djelovanju štetnih materija na zdravlje čovjeka.	3. a. Istražuje i prezentuje rezultate aktivnosti, u svrhu prevencije ovisnosti, upotrebom IKT-a.
Komponenta:		3. Međuljudski odnosi i tolerancija		
Ishodi učenja:				
1. Izgrađuje svijest o odgovornom ponašanju prema sebi i drugima u radu i učenju.				
2. Primjenjuje samokontrolu i samoprocjenu radi praćenja, vrednovanja i unapređivanja svog rada, te ličnog rasta i razvoja.				
3. Koristi socijalne vještine rješavanje problema, suočavanje sa konkurencijom i promjenama u međuljudskim odnosima.				
Pokazatelji, u skladu sa uzrastom učenika, za:				
kraj predškolskog odgoja i obrazovanja	kraj 3. razreda (8/9 god.)	kraj 6. razreda (11/12 god.)	kraj devetogodišnjeg odgoja i obrazovanja (14/15 god.)	kraj srednjoškolskog odgoja i obrazovanja (18/19 god.)
1. a. Pokazuje pripadnost grupi i rado se uključuje u aktivnosti. 1. b. Prepoznaje međusobne razlike i pokazuje prijateljstvo prema drugima.	1. a. Stvara prijateljstva i osobine koje mogu uticati na prijateljstvo. 1. b. Saraduje sa vršnjacima tokom vježbanja i igre uz poticaj i podršku.	1. a. Uvažava međusobnu saradnju u radu i učenju. 1. b. Odgovorno se ponaša prema sebi i drugima.	1. a. Argumentuje važnost i potrebu privrženosti, povjerenja i poštovanja u međuljudskim odnosima. 1. b. Ispoljava odgovornost u odnosima prema drugim ljudima.	1. a. Razvija smisao za takmičenje uz poštivanje pravila igre i takmičenja. 1. b. Donosi odluke za postupke koji štite odnos prema sebi i drugima.
2. a. Primjenjuje pravila igre pri učestvovanju u različitim zajedničkim aktivnostima uz poticaj i podršku.	2. a. Razvija samokontrolu uvažavajući sličnosti i razlike među vršnjacima.	2. a. Objašnjava kako pozitivni sportski uzori utiču na lični razvoj samokontrole.	2. a. Prosuduje značaj samokontrole i samoprocjene u međuljudskim odnosima u različitim situacijama.	2. a. Pokazuje samokontrolu prihvatajući krajnji rezultat u sportskim aktivnostima na dostojanstven način.
3. a. Pronalazi načine rješavanja problema koji se pojavljuju u zajedničkim tjelesnim aktivnostima, uz poticaj i podršku.	3. a. Raspravlja o načinima rješavanja problema u svakodnevnom životnim situacijama.	3. a. Prepoznaje pogreške i osuđuje neprimjerena ponašanja u svakodnevnom životnim situacijama.	3. a. Koristi prihvatljive obrasce ponašanja u prevazilaženju različitih situacija u međuljudskim odnosima.	3. a. Koristi socijalne vještine za saradnju u tjelesnom vježbanju i nenasilnom rješavanju konflikta u međuljudskim odnosima.
Komponenta		4. Zaštita i sigurnost		
Ishodi učenja				
1. Koristi mjere sigurnosti zaštite i sebe i drugih tokom tjelesnog vježbanja				
2. Prilagođava načine pružanja prve pomoći u urgentnim situacijama sebi i drugima				
Pokazatelji, u skladu sa uzrastom učenika, za:				
kraj predškolskog odgoja i obrazovanja	kraj 3. razreda (8/9 god.)	kraj 6. razreda (11/12 god.)	kraj devetogodišnjeg odgoja i obrazovanja (14/15 god.)	kraj predškolskog odgoja i obrazovanja (18/19)
1. a. Poštuje fizički prostor drugog djeteta prilikom tjelesnog vježbanja, uz poticaj i podršku.	1. a. Posjeduje osnovna znanja za zaštitu i sigurnost tokom tjelesnog vježbanja.	1. a. Posjeduje osnovna znanja o složenim metodičko-organizacionim oblicima rada. 1. b. Prepoznaje potrebu za vršnjačkom pomoći i podrškom u radu u procesu tjelesnog vježbanja.	1. a. Koristi teoretsko-motorička znanja za zaštitu i sigurnost u cilju samopomoći i vršnjačke pomoći i podrške.	1. a. Demonstrira određene vježbe u cilju vršnjačke pomoći i podrške. 1. b. Istražuje mjere različitih načina zaštite i sigurnosti u organizacionim oblicima rada.
2. a. Prepoznaje urgentnu situaciju i traži pomoć.	2. a. Opisuje različita sredstva za pružanje prve pomoći i za različite urgentne situacije.	2. a. Objašnjava različite načine pružanja prve pomoći.	2. a. Demonstrira prvu pomoć uz podršku nastavnika.	2. a. Demonstrira samostalno prvu pomoć.

1. Oblasti, komponente i ishodi učenja za tjelesno i zdravstveno područje u BiH

OBLAST 1: Tjelesno vježbanje
Ishodi učenja
Komponenta 1: Antropološka obilježja
1. Analizira vlastita antropološka obilježja.
2. Procjenjuje dobivene rezultate testiranja antropoloških obilježja.
Komponenta 2: Teoretsko-motorička znanja i dostignuća
1. Primjenjuje teoretsko-motorička znanja i dostignuća iz područja sporta u skladu sa vlastitim mogućnostima.
2. Utvrđuje temeljne zakonitosti na području opterećenja u tjelesnom vježbanju (režim rada i odmora).
3. Koristi nastavna sredstva, opremu i prostor za tjelesno vježbanje na primjeren način.
OBLAST 2: Zdrav način života
Ishodi učenja
Komponenta 1: Aktivan život
1. Procjenjuje važnost redovnog tjelesnog vježbanja za očuvanje i unapređenje zdravlja.
2. Primjenjuje tjelesno vježbanje u svakodnevnom životu u skladu sa biološkim potrebama čovjeka.
Komponenta 2: Prehrambene i higijenske navike
1. Primjenjuje znanja o značaju redovnog i pravilnog održavanja lične higijene i zaštite okoline.
2. Pridržiava se principa pravilne i redovne ishrane.
3. Prepoznaje uticaj štetnih materija na razvoj bolesti i ovisnosti.
Komponenta 3: Međuljudski odnosi i tolerancija
1. Izgrađuje svijest o odgovornom ponašanju prema sebi i drugima u radu i učenju.
2. Primjenjuje samokontrolu i samoprocjenu radi praćenja, vrednovanja i unapređivanja svoga rada, te ličnog rasta i razvoja.
3. Koristi socijalne vještine za rješavanje problema, suočavanje sa konkurencijom i promjenama u međuljudskim odnosima.
Komponenta 4: Zaštita i sigurnost
1. Koristi mjere zaštite i sigurnosti sebe i drugih tokom tjelesnog vježbanja.
2. Prilagođava načine pružanja prve pomoći u urgentnim situacijama sebi i drugima.

1.1 Šematski prikaz oblasti i komponenti za tjelesno i zdravstveno područje

KLJUČNE KOMPETENCIJE – PROŽIMAJUĆE TEME ZA TJELESNO I ZDRAVSTVENO PODRUČJE

Ključna kompetencija	Prožimajući pokazatelji (indikatori)
Kompetencija u nauci i tehnologiji	- Sposobnost razumijevanja i primjene (dekodiranje, tumačenje i razlikovanje) raznih vrsta prikazivanja matematičkih elemenata, fenomena i situacija; odabir i zamjena načina prikazivanja ako i kada je to potrebno. - Sposobnost i spremnost da se upotrijebe znanja i metodologije kako bi se objasnila priroda. Kompetencija u tehnologiji se tumači kao primjena znanja da bi se promijenilo prirodno okruženje u skladu sa ljudskim potrebama. - Razumijevanje odnosa između tehnologije i drugih područja: naučni napredak (npr. u medicini), društvu (vrijednosti, moralna pitanja), kulturi (npr. multimediji) i okruženju (zagađenost, održivi razvoj). - Spremnost sticanja znanja iz prirodnih nauka i interes za nauku, te naučnu i tehnološku karijeru.
Informatička pismenost (informaciona, medijska, tehnološka)	- Kritičko korištenje informaciono-komunikacijske tehnologije za pridobijanje, vrednovanje i pohranjivanje informacija, za produkciju, predstavljanje i razmjene informacija i za korištenje virtuelnih društvenih mreža. - Svijest o razlikama između realnog i virtuelnog svijeta. - Upotreba tehnologije u svrhu razvoja kreativnosti, inovativnosti i uključivanja u društvo; korištenje tehnologije za podršku kritičkog načina razmišljanja. - Poštovanje privatnosti kod korištenja društvenih mreža; poštovanje etičkih načela; prepoznavanje pouzdanosti i valjanosti dobivenih informacija; upotreba društvenih mreža za širenje vidika.
Učiti kako se uči	- Razvijanje suodgovornosti za vlastito učenje, samoprocjenu i definisanje vlastitih ciljeva učenja: - razvijanje svijesti o vlastitim mogućnostima i o vlastitim jakim i slabim stranama, stilovima učenja, inteligencijama, kao i sposobnosti identifikovanja sopstvenih potreba radi primjene sopstvenih strategija i procedura u procesu učenja. - Razvijanje sposobnosti popravljavanja, poboljšavanja (samoregulacija): - preplaniranje, izvršenje, kontrola, korekcija različitih oblika komunikativnih aktivnosti (receptije, interakcije, produkcije, medijacije). - Upotreba različitih metoda i strategija učenja: - poznavanje i svjesno korištenje različitih strategija učenja - omogućavanje učeniku da stekne sposobnost otkrivanja svog najuspješnijeg i najbržeg načina za učenje; da odabere različite mogućnosti i da najbolje primijeni u praksi - razvijanje kritičkog stava do toga šta učenik u školi uči i do vlastitog procesa učenja - sposobnost organizacije i uređivanje vlastitog učenja; razvijanje upornosti - razvijanje samomotivacije, samopouzdanja, potrebe za kontinuiranim učenjem.
Socijalna i građanska kompetencija	- Prepoznavanje vlastitih emocija; zanimanje za i poštovanje drugih kultura. - Razumijevanje vlastitog narodnog identiteta i sebe kao pripadnika određene zajednice u interakciji s kulturnim identitetom Evrope i ostatka svijeta. - Svijest o evropskom i svjetovnom kulturnom naslijeđu i o kulturnoj i jezičkoj raznolikosti svijeta. - Poznavanje lingvističkih i kulturnih posebnosti društva i zajednica u kojima se govori određeni strani jezik. - Razvijanje svjesnosti i razumijevanja sociokulturnih i međukulturnih pravila i normi upotrebe stranog jezika i razvijanje odgovarajućih strategija za komunikaciju, interpretaciju i korištenje poruka u skladu sa ovim pravilima i normama (sociolingvistička kompetencija): - uvažavanje karakterističkih crta društvenih odnosa (pozdravi, način obraćanja) - uvažavanje pravila lijepog ponašanja (izraziti zahvalnost, naklonost, podijeliti brigu, radost, itd.) - uvažavanje razlika u jezičkim registrima (nivoi formalizma) - sposobnost prepoznavanja dijalekta i akcenta (naglasaka) kroz leksičke, gramatičke, fonološke, glasovne, paralingvističke (npr. govor tijelom) elemente - konstruktivno komuniciranje i poštovanje u društvenim situacijama, kvalitetna međusobna komunikacija.
Samoinicijativa i poduzetnička kompetencija	- Upravlja projektima. - Prepoznavanje vlastitih jakih i slabih strana. - Rad u timovima na kooperativan i fleksibilan način. - Konstruktivno saradivanje u aktivnostima i upotreba vještina grupnog rada. - Upravljanje rizikom i razvijanje svijesti o odgovornosti.
Kreativno-produktivna kompetencija	- Razvijanje kompleksnog mišljenja: - sazimanje, generalizacija, podrška upotrebi viših kognitivnih sposobnosti kao što su: analiza, sinteza, vrednovanje, upotreba kritičkog mišljenja (razlikovanje činjenica i mišljenja, argumentovanje teza) - upotreba logičnog strukturiranja i nizanja argumenata. - Razvijanje kreativnosti i potrebe za istraživanjem, te osjećaj za estetske vrijednosti: - proizvodnja i povezivanje različitih ideja; proizvodnja pretpostavki i različitih proizvoda. - Razvijanje otvorenosti različitog kulturnog izražavanja i pripremljenosti za razvijanje vlastite kreativnosti i sposobnosti izražavanja: - sposobnost tolerisanja suprotnih ideja - nezavisno donošenje zaključaka

	- razvijanje pozitivnog stava i spremnosti za relativiziranje sopstvenog stanovišta i sistema vrijednosti; razvijanje spremnosti za otklon u odnosu na ustaljena ponašanja prema drugim kulturama. - Podrška radoznalosti, želji za novim znanjima: - omogućavanje izražavanja vlastitih misli, ideja, emocija - razvijanje sposobnosti posmatranja, učestvovanja i integrisanja novih iskustava i spremnosti za mijenjanje prethodnih.
Tjelesno-zdravstvena kompetencija	- Tjelesno-zdravstvene kompetencije podrazumijevaju prihvatanje i promovisanje zdravih stilova ponašanja, adekvatnih prehranbenih navika i tjelesnih aktivnosti koje omogućavaju pojedincu kvalitetan i zdrav život. U krajnjem cilju se odnose na formiranje pozitivne slike o sebi, sposobnost da se sebi omogući zdrav život i da se u vlastitom okruženju promoviše zdrav život.

Literatura

- Enciklopedija fizičke kulture, "Jugoslavenski leksikografski zavod", 1975. i 1977.
- Findak V, Metodika tjelesne i zdravstvene kulture, "Školska knjiga", Zagreb, 2001.
- Hadžikadunić M. i Mađarević M, Metodika nastave tjelesnog odgoja, Zenica, 2004.
- Mikić B, Psihomotorika, Univerzitet u Tuzli, Tuzla, 2000.
- Neljak B, Kineziološka metodika u osnovnom i srednjem školstvu, "Gopal", Zagreb, 2013.
- Neljak B, Opća kineziološka metodika, "Gopal", Zagreb, 2013.
- Najsteter Đ, Kineziološka didaktika, Federalno ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta, Sarajevo, 1997.
- Ayers S. F. i Sariscsany, J. M. - Fizičko vaspitanje za celoživotnu formu, "Data status", Beograd, 2013.
- Spasojević, P., Pribišev Beleslin, T. i Nikolić, S. - Program predškolskog vaspitanja i obrazovanja, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva Istočno Sarajevo, 2007.
- Nastavni plan i program na hrvatskome jeziku za devetogodišnje osnovne škole u Bosni i Hercegovini za Kanton Središnja Bosna, Ministarstvo prosvjete, znanosti, kulture i športa Kantona Središnja Bosna, 2008. <http://www.mozkskb.ba/Dokumenti/OpciDokumenti/Nastavni%20plan%20i%20program%20na%20hrvatskome%20jeziku%20za%20devetogodisnje%20osnovne%20skole%20u%20Bosni%20i%20Hercegovini.pdf>
- Nastavni plan i program za gimnaziju, Republički pedagoški zavod Republike Srpske, 2012. <https://www.rpz-rs.org/224/Za/gimnaziju#.WI8yPtzIdV>
- Nastavni plan i program (od VI do IX razreda devetogodišnje osnovne škole) za škole koje realizuju nastavu na bosanskom jeziku, Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta SBK, 2014. [http://www.mozkskb.ba/Dokumenti/OpciDokumenti/Nastavni%20plan%20i%20program%20\(od%20VI%20do%20IX%20razreda%20devetogodisnje%20osnovne%20skole\)%20za%20skole%20koje%20realiziraju%20nastavu%20na%20bosanskom%20jeziku.pdf](http://www.mozkskb.ba/Dokumenti/OpciDokumenti/Nastavni%20plan%20i%20program%20(od%20VI%20do%20IX%20razreda%20devetogodisnje%20osnovne%20skole)%20za%20skole%20koje%20realiziraju%20nastavu%20na%20bosanskom%20jeziku.pdf)
- Revidirani nastavni planovi i programi za devetogodišnju osnovnu školu, Ministarstvo za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo, 2016. <http://mon.ks.gov.ba/aktuelno/novosti/revidirani-nastavni-planovi-i-programi-za-devetogodisnju-osnovnu-skolu>
- Revidirani nastavni programi za Gimnazije, Ministarstvo za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo, 2016. <http://mon.ks.gov.ba/aktuelno/novosti/revidirani-nastavni-programi-za-gimnazije>
- Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa RH, 2011. http://mzos.hr/datoteke/Nacionalni_okvirni_kurikulum.pdf
- Physical Education and Sport at School in Europe. Eurydice Report. Education, Audiovisual and Culture Executive

Agency, 2013. http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic_reports/150EN.pdf

- The New Zealand Curriculum <http://nzcurriculum.tki.org.nz>

- SHAPE America - Society of Health and Physical Educators

- <https://www.shapeamerica.org> International Student <https://www.internationalstudent.com/study-health-and-physical-education/>

- The Canadian Physical Education Association <http://www.phcanada.ca>

- Standards and Practice for K-12 PHE in Japan. Takashi Nakai, Michael W. Metzler, Standards and Practice in Asian PHE. JOPERD. Vol. 76 No. 7. 2005. <http://etc.usf.edu/flstandards/pe/pe%20in%20japan.pdf>

- Australian Curriculum, ACARA. <https://www.australiancurriculum.edu.au>

- National curriculum in England <https://www.gov.uk/government/publications/national-curriculum-in-england-physical-education-programmes-of-study>

Izdavač:

Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje

Za izdavača:

Maja Stojkić, direktorica Agencije za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje

Lektura:

Indira Buljubašić

DTP:

APOSO _____

Na temelju članaka 8. i 10. Zakona o Agenciji za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje ("Službeni glasnik BiH", broj 88/07), na prijedlog ravnateljice Agencije, Odbor Agencije za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje na 23. sjednici, održanoj 29.1.2018., donosi

ODLUKU

**O ODOBRAVANJU ZAJEDNIČKE JEZGRE
NASTAVNIH PLANOVA I PROGRAMA ZA TJELESNO
I ZDRAVSTVENO PODRUČJE DEFINIRANE NA
ISHODIMA UČENJA**

Članak 1.

(Predmet Odluke)

Odobrava se Zajednička jezgra nastavnih planova i programa za tjelesno i zdravstveno područje definirana na ishodu učenja (u daljnjem tekstu: ZJNPP za tjelesno i zdravstveno područje), koja je sastavni dio ove Odluke.

Članak 2.

(Sadržaj i primjena Odluke)

ZJNPP za tjelesno i zdravstveno područje sadrži definirane ishode učenja za nastavne predmete koji proučavaju tjelesno i zdravstveno područje i primjenjivat će se u predškolskim ustanovama, osnovnim i srednjim školama u Bosni i Hercegovini.

Članak 3.

(Preporuka obrazovnim vlastima)

Daje se preporuka nadležnim obrazovnim vlastima da usklade primjenu odobrenog ZJNPP-a za tjelesno i zdravstveno područje s razvojnim planovima i programima za predškolski odgoj i nastavnim planovima i programima za osnovno i srednje obrazovanje te omoguće primjenu ZJNPP-a za tjelesno i zdravstveno područje u predškolskim ustanovama, osnovnim i srednjim školama na području iz svoje nadležnosti.

Članak 4.

(Stupanje na snagu)

Ova Odluka stupa na snagu sljedećeg dana od dana objave u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-07-1-182/18

5. veljače 2018. godine

Mostar

Predsjedateljica

Zdenka Leženić, v. r.

ZAJEDNIČKA JEZGRA NASTAVNIH PLANOVA I PROGRAMA ZA TJELESNO I ZDRAVSTVENO PODRUČJE DEFINIRANA NA ISHODIMA UČENJA

Mostar, 2018.

Voditeljica projekta:

Dr. sc. Marija Naletilić

Konzultant:

Dr. sc. Rijad Novaković

Projektni tim:

Maja Stojkić, ravnateljica Agencije za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje

Marija Naletilić, voditeljica projekta, šefica Odjela za Zajedničku jezgru nastavnih planova i programa

Danica Vasilj, zamjenica voditeljice, stručna savjetnica za razrednu nastavu

Prijevod s engleskoga jezika:

Svjetlana Bjelić, prevoditeljica/izvršna asistentica

Radna skupina:

Dr. sc. Marija Naletilić, Stojan Ljolje, Danica Vasilj, mr. sc. Andreja Pehar, Enesa Bešić, Goran Prodanović, Dražen Mihajlović, Adnan Džumhur, Josip Trbara, Vikalo Reuf, Ramiz Nurkić, Ilijana Vidović, Miro Jurić, Samir Haljeta, Ivana Džidić, Emir Saldić, Nusreta Parganlija, Medira Čulum i Jasminka Bebić.

Projekt ostvaren uz podršku Japanske agencije za međunarodnu saradnju (JICA) u BiH.

Napomena

Izrazi koji su napisani samo u jednom gramatičkom rodu odnose se podjednako na ženski i muški rod.

UVOD

Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje (APOSO) izradila je Zajedničku jezgru nastavnih planova i programa (ZJNPP) za tjelesno i zdravstveno područje definirano na ishodima učenja.

Zajednička jezgra nastavnih planova i programa za tjelesno i zdravstveno područje definirana na ishodima učenja urađena je prema već utvrđenoj metodologiji razvoja zajedničke jezgre nastavnih planova i programa, odnosno definirane su oblasti koje se sastoje od komponenti, za svaku su komponentu definirani ishodi učenja¹, a za svaki ishod učenja pokazatelji uvažavajući

pritom specifičnosti tjelesnoga i zdravstvenoga područja. Pokazatelji su definirani sukladno razvojnom uzrastu djeteta na kraju predškolskoga odgoja i obrazovanja (uzrast od 5 do 6 godina), učenika na kraju trećega razreda (uzrast od 8 do 9 godina), na kraju šestoga razreda (uzrast od 11 do 12 godina), na kraju devetogodišnjega odgoja i obrazovanja (uzrast od 14 do 15 godina) i na kraju srednjoškolskoga odgoja i obrazovanja (uzrast od 18 do 19 godina). U razdoblju od rujna do studenoga 2017. godine realiziran je proces izradbe Zajedničke jezgre nastavnih planova i programa za tjelesno i zdravstveno područje, a u prosincu 2017. godine završeni su okrugli stolovi na kojima su odgojitelji, učitelji, nastavnici i profesori, koji su izravno uključeni u odgojno-obrazovni proces, imali uvid u taj dokument te priliku komentirati ga, nakon čega je urađena njegova revizija kako bi se izradila konačna verzija.

Polazište pri izradbi Zajedničke jezgre nastavnih planova i programa za tjelesno i zdravstveno područje definirane na ishodima učenja jest Identifikacija ključnih kompetencija i životnih vještina u BiH (2011.) te rezultati analize važućih nastavnih planova i programa u BiH, Crnoj Gori, Hrvatskoj, Velikoj Britaniji, Novom Zelandu, Australiji, Kanadi, SAD-u, Irskoj i Japanu.

Tijekom definiranja Zajedničke jezgre nastavnih planova i programa za tjelesno i zdravstveno područje definirane na ishodima učenja sudjelovali su predstavnici pedagoških zavoda, Zavoda za školstvo Mostar, odgojitelji, učitelji, nastavnici, srednjoškolski profesori, sveučilišni profesori i stručni savjetnici Agencije za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje.

Pri definiranju mjerljivih, konkretnih i jasnih ishoda učenja i pokazatelja² radna je skupina koristila aktivne glagole u prezentu na temelju revidirane Bloomove taksonomije kojima se izražavaju znanje, vještine i stavovi, odnosno kompetencije važne za život u 21. stoljeću.

Temelj učenja tjelesnoga i zdravstvenoga područja jest:

- tjelesno vježbanje i

- zdrav način života.

Konceptualnost tjelesnoga i zdravstvenoga odgojno-obrazovnog područja temelji se na čovjeku kao kineziološkome modelu koji podrazumijeva dobro zdravlje, harmoničan razvoj i održavanje svih osobina i sposobnosti te stjecanja teorijskih i motoričkih znanja nužnih za učinkovit život i rad u suvremenome društvu. Skladan razvoj djece i mladih te njihovih antropoloških obilježja jedan je od temelja tjelesnoga i zdravstvenoga područja.

Zdravlje i normalan biopsihosocijalni rast i razvoj osnovni su preduvjeti za životne, radne, stvaralačke i kulturne čovjekove aktivnosti.

Skladan razvoj motoričkih, funkcionalnih i morfoloških obilježja utječe na cjelokupno čovjekovo zdravlje, tj. na ekonomičan i funkcionalan rad svih organa i organskih sustava, te to može prevenirati pojavu mnogih bolesti čiji se uzrok može povezati s hipokinezijskim načinom života (smanjenim kretanjem) i određenim profesionalnim radnim oboljenjima.

Vrijednosti tjelesnoga i zdravstvenoga područja:

Biološke vrijednosti tjelesnoga i zdravstvenoga područja očituju se u održavanju ravnoteže između pojedinih organa i organizama te ravnoteže između organizma i okoline. Te vrijednosti imaju veću ulogu u tehničaranim uvjetima života i rada čija je posljedica sve manje aktivnosti – motorička aktivnost kao nadražaj u tim uvjetima služi za održavanje biološke osnove čovjeka. Znanstveno je dokazano da biološku ravnotežu organizma, osim niza ostalih čimbenika, zapravo uvjetuje

¹ Vidjeti u prilogu 1. Oblasti, komponente i ishodi učenja i prilog 1.1. Shema oblasti i komponente.

² Brojevi definiranih ishoda u ovome dokumentu prate pokazatelje pod istim brojem, ali za različit uzrast.

mišićna aktivnost. Tjelesna aktivnost aktivira lokomotorni sustav presudan za pretvorbu energije koja je prijeko potrebna za aktivnost svih stanica u organizmu te se stoga tjelesna aktivnost može tretirati kao odrednica za skladan razvoj svih čovjekovih osobina.

Zdravstvena vrijednost tjelesnoga i zdravstvenoga područja ogleda se u mogućem i potrebnom utjecaju tjelesnoga vježbanja ne samo na očuvanje i unaprjeđivanje zdravlja čovjeka nego i na skladan razvoj svih njegovih antropoloških značajki. Naime, suvremeno shvaćanje zdravlja odbacilo je konzervativnu definiciju zdravstvenoga statusa koji se procjenjivao samo na temelju patoloških aberacija strukture ili funkcije pojedinih organskih sustava, pa sukladno tome zdravlje podrazumijeva stanje potpunoga tjelesnog, mentalnog i socijalnog blagostanja, a ne samo odsutnost bolesti i iznemoglosti. Prema tome, sve dimenzije antropološkoga statusa u širem smislu dimenzije zdravstvenoga statusa te utjecaj na njihov razvoj zapravo znači verifikaciju svih vrijednosti odgojno-obrazovnih postupaka koji se primjenjuju u ovome odgojno-obrazovnom području.

Ekonomske vrijednosti tjelesnoga i zdravstvenoga područja očituju se u mogućnosti njegova utjecaja na povećavanje ljudskih sposobnosti. Budući da se s povećanjem opće sposobnosti organizma čovjeka povećava i njegova sposobnost za rad, treba pretpostaviti da ljudi s povećanim radnim sposobnostima mogu postizati i bolje rezultate u svojoj djelatnosti – kao i obratno, smanjena opća sposobnost organizma čovjeka, a na taj način i sposobnost njegovih organskih sustava, ne znači bolest u užem smislu, ali može biti ozbiljna smetnja njegovu zdravlju, a sukladno tome i uzrok njegovih smanjenih radnih sposobnosti.

Kulturne vrijednosti tjelesnoga i zdravstvenoga područja ne proizlaze samo iz činjenice što ono učenicima omogućava stjecanje informacija o čuvanju i unaprjeđivanju zdravlja pojedinca i zdravlja okoline, što ih osposobljava da prate i poduzimaju mjere za razvijanje i poboljšavanje osobina, sposobnosti, znanja i dostignuća. One im omogućavaju i stjecanje teorijskih informacija o uporabi prirodnih čimbenika (sunce, zrak, voda), o potrebi očuvanja prirode, o korisnosti

svakodnevnoga tjelesnog vježbanja, koje su za suvremena čovjeka jedan od osnovnih uvjeta za kvalitetan život, odnosno za kvalitetniju kulturu življenja.

Pedagoške vrijednosti tjelesnoga i zdravstvenoga područja ogledaju se u mogućem i potrebnom utjecaju tjelesnoga vježbanja na razvoj niza osobina, odgojne učinke rada te na socijalizaciju uopće. Drugim riječima, pedagoška vrijednost tjelesnoga i zdravstvenoga odgoja proizlazi iz spoznaja kojima je ne samo moguće nego i potrebno izabranim tjelesnim aktivnostima utjecati na cjelokupnu osobnost učenika, a posebice na one njezine dimenzije za koje se pretpostavlja ili zna da se uz pomoć organizacijskih oblika rada i sadržaja kojima raspolaže to odgojno-obrazovno područje, može djelovati uspješnije nego kroz druga odgojno-obrazovna područja.

Također, uključene su ključne kompetencije kao što su samoinicijativa i poduzetnička kompetencija, kreativno-produktivna kompetencija, informatička pismenost (informacijska, medijska, tehnološka), socijalna i građanska kompetencija, učiti kako se uči i tjelesna i zdravstvena kompetencija. Navedene ključne kompetencije uključene su u ovaj dokument kao teme koje se u tjelesnom i zdravstvenom području prožimaju s definiranim pokazateljima.¹

Cilj Zajedničke jezgre nastavnih planova i programa za tjelesno i zdravstveno područje definirane na ishodima učenja jest osposobiti učenike za čuvanje i unaprjeđivanje vlastitoga zdravlja i zdravlja okoline. Važno je da učenik zadovolji potrebu za kretanjem i stvori naviku svakodnevnoga tjelesnog vježbanja i zdrava načina života koristeći se prirodnim i drugim čimbenicima te da kroz tjelesno i zdravstveno područje stekne teorijska i motorička znanja i dostignuća koja su potrebna za racionalno provođenje slobodnoga vremena kroz aktivan odmor.

Poseban cilj tjelesnoga i zdravstvenoga područja odnosi se na slobodni i stvaralački izražaj u svim oblicima tjelesnoga i zdravstvenoga odgoja, prije svega u onim koji doprinose humanizaciji i socijalizaciji. Kroz ovo se područje učenik također treba osposobiti za samokontrolu i samoocjenjivanje s ciljem praćenja učinaka svoga rada i napretka.

Zajednička jezgra nastavnih planova i programa za tjelesno i zdravstveno područje definirana na ishodima učenja

OBLAST:		1. TJELESNO VJEŽBANJE		
Komponenta:		1. Antropološka obilježja		
Ishodi učenja:				
1. analizira vlastita antropološka obilježja				
2. procjenjuje dobivene rezultate testiranja antropoloških obilježja.				
Pokazatelji, sukladno uzrastu učenika, za:				
kraj predškolskoga odgoja i obrazovanja	kraj 3. razreda (8/9 god.)	kraj 6. razreda (11/12 god.)	kraj devetogodišnjega odgoja i obrazovanja (14/15 god.)	kraj srednjoškolskoga odgoja i obrazovanja (18/19 god.)
1.a primjenjuje prirodne oblike kretanja za razvoj funkcionalnih i motoričkih sposobnosti	1.a uspoređuje dobivene rezultate na inicijalnom i završnome mjerenju	1.a prati rezultate testiranja kroz osobni karton učenika	1.a analizira i prezentira svoja antropološka obilježja sukladno individualnim mogućnostima uporabom informacijskih i komunikacijskih tehnologija (IKT-a)	1.a izrađuje plan provedbe tjelesnoga vježbanja s ciljem razvoja funkcionalnih i motoričkih sposobnosti uporabom informacijskih i komunikacijskih tehnologija (IKT-a) 1.b analizira samostalno svoj indeks tjelesne mase uporabom informacijskih i komunikacijskih tehnologija (IKT-a)
2.a imenuje i uspoređuje antropometrijska obilježja (veličina i oblik) 2.b primjenjuje zadane aktivnosti testiranjem antropoloških obilježja	2.a prepoznaje važnost praćenja antropometrijskih obilježja (visina i težina) 2.b utvrđuje tjelesnu težinu i visinu sukladno općim pokazateljima rasta i razvoja	2.a prepoznaje važnost praćenja motoričkih sposobnosti	2.a objašnjava važnost praćenja funkcionalnih sposobnosti	2.a analizira rezultate praćenja antropoloških obilježja 2.b procjenjuje vlastita antropološka obilježja.

¹ Vidjeti u prilogu 2. Ključne kompetencije – prožimajuće teme za tjelesno i zdravstveno područje.

sukladno vlastitim mogućnostima uz poticaj i potporu				
OBLAST:		1. TJELESNO VJEŽBANJE		
Komponenta:		2. Teorijska i motorička znanja i dostignuća		
Ishodi učenja:				
1. primjenjuje teorijska i motorička znanja i dostignuća iz područja sporta sukladno vlastitim mogućnostima				
2. utvrđuje temeljne zakonitosti na području opterećenja u tjelesnome vježbanju (režim rada i odmora)				
3. koristi se nastavnim sredstvima, opremom i prostorom za tjelesno vježbanje na primjeren način.				
Pokazatelji, sukladno uzrastu učenika, za:				
kraj predškolskoga odgoja i obrazovanja	kraj 3. razreda (8/9 god.)	kraj 6. razreda (11/12 god.)	kraj devetogodišnjega odgoja i obrazovanja (14/15 god.)	kraj srednjoškolskoga odgoja i obrazovanja (18/19 god.)
1.a primjenjuje biotička motorička znanja na učinkovit način u svakodnevnim aktivnostima 1.b prepoznaje osnovna pravila elementarnih igara uz poticaj i potporu	1.a primjenjuje teorijska i motorička znanja s dominiranjem koordinacije, brzine reakcije, reakcije na zvučne i vidne podražaje kroz igru 1.b razlikuje osnovna teorijska znanja iz sporta	1.a koristi se osnovnim teorijskim i motoričkim znanjima iz pojedinih sportskih aktivnosti 1.b opisuje osnovna teorijska znanja iz povijesti sporta	1.a sudjeluje u sportskim aktivnostima primjenjujući i poštujući pravila 1.b analizira tijek sportskoga događaja 1.c objašnjava osnovna teorijska znanja iz povijesti sporta	1.a vježba samostalno sukladno vlastitim mogućnostima 1.b osvrće se kritički na sportske događaje
2.a pokazuje razvijenu naviku za pravilno smjenjivanje rada i odmora	2.a prepoznaje opterećenje kod tjelesnoga vježbanja na temelju vanjskih pokazatelja te se aktivno odmara	2.a uočava povezanost tjelesnoga vježbanja i opterećenja na temelju vanjskih pokazatelja i srčane frekvencije	2.a koristi se režimom opterećenja u tjelesnome vježbanju sukladno vlastitim mogućnostima na temelju srčane frekvencije	2.a usklađuje zone opterećenja u tjelesnome vježbanju sukladno vlastitim mogućnostima na temelju srčane frekvencije
3.a prepoznaje i koristi se nastavnim sredstvima, opremom i prostorom za igru uz poticaj i potporu	3.a koristi se nastavnim sredstvima, opremom i prostorom za igru	3.a razlikuje i koristi se nastavnim sredstvima, opremom i prostorom za sportske aktivnosti	3.a koristi se samostalno nastavnim sredstvima, opremom i prostorom da bi razvio psihomotoričke i funkcionalne sposobnosti	3.a prilagođava samostalno nastavna sredstva i pomagala da bi razvio psihomotoričke i funkcionalne sposobnosti.
OBLAST:		2. ZDRAV NAČIN ŽIVOTA		
Komponenta:		1. Aktivan život		
Ishodi učenja:				
1. procjenjuje važnost redovitoga tjelesnog vježbanja za očuvanje i unaprjeđenje zdravlja				
2. primjenjuje tjelesno vježbanje u svakodnevnome životu sukladno biološkim potrebama čovjeka.				
Pokazatelji, sukladno uzrastu učenika, za:				
kraj predškolskoga odgoja i obrazovanja	kraj 3. razreda (8/9 god.)	kraj 6. razreda (11/12 god.)	kraj devetogodišnjega odgoja i obrazovanja (14/15 god.)	kraj srednjoškolskoga odgoja i obrazovanja (18/19 god.)
1.a prepoznaje da je tjelesni pokret koristan za osobno zdravlje uz poticaj i potporu 1.b prepoznaje pravilno držanje tijela	1.a opisuje važnost tjelesnoga vježbanja i boravka u prirodi za pravilan rast, razvoj i otpornost organizma 1.b razlikuje pravilno od nepravilna držanja tijela	1.a provodi redovito tjelesno vježbanje i boravi u prirodi kako bi utjecao na pravilan rast i razvoj organizma 1.b kontrolira položaje tijela u svakodnevnome životu kao uvjet sprječavanja deformacija (samokorekcija)	1.a koristi se stečenim navikama za svakodnevnu tjelesnu aktivnost 1.b primjenjuje i poboljšava pravilno držanje tijela kao uvjet sprječavanja deformacije	1.a koristi se motoričkim znanjima te ih usavršava i primjenjuje u sportskim i rekreacijskim aktivnostima
2.a koristi se tjelesnim vježbanjem radi razvoja biotičkih motoričkih znanja	2.a koristi se tjelesnim vježbanjem s ciljem razvoja funkcionalnih i motoričkih sposobnosti	2.a objašnjava važnost tjelesnoga vježbanja s ciljem očuvanja zdravlja	2.a vrjednuje utjecaj sportsko-rekreacijskih aktivnosti na razvoj funkcionalnih i motoričkih sposobnosti	2.a koristi se teorijskim i motoričkim znanjima za tjelesno vježbanje u svakodnevnome životu.
Komponenta:		2. Prehrambene i higijenske navike		
Ishodi učenja:				
1. primjenjuje znanja o važnosti redovitoga i pravilnoga održavanja osobne higijene i zaštite okoliša				
2. pridržava se načela pravilne i redovite prehrane				
3. prepoznaje utjecaj štetnih tvari na razvoj bolesti i ovisnosti.				
Pokazatelji, sukladno uzrastu učenika, za:				
kraj predškolskoga odgoja i obrazovanja	kraj 3. razreda (8/9 god.)	kraj 6. razreda (11/12 god.)	kraj devetogodišnjega odgoja i obrazovanja (14/15 god.)	kraj srednjoškolskoga odgoja i obrazovanja (18/19 god.)
1.a poznaje i pridržava se pravila osobne urednosti i čistoće uz potporu i poticaj 1.b održava higijenu radnoga prostora s ciljem unaprjeđenja zdravlja uz potporu i poticaj odgajatelja	1.a upotrebljava stečena znanja o redovitom i pravilnom održavanju osobne higijene i zaštite okoliša 1.b upotrebljava stečena znanja o redovitom i pravilnom održavanju higijene okoline (radni prostor)	1.a raspravlja o važnosti redovitoga i pravilnoga održavanja osobne higijene 1.b raspravlja o važnosti redovitoga i pravilnoga očuvanja i zaštite okoliša 1.c provodi aktivnosti važne za održavanje higijene u svakodnevnome životu	1.a analizira utjecaj radnoga prostora na zdravlje i moguću razvoj bolesti 1.b sudjeluje u aktivnostima važnim za očuvanje okoliša	1.a planira i provodi aktivnosti važne za održavanje osobne higijene u svakodnevnome životu 1.b planira i organizira aktivnosti važne za zaštitu i očuvanje okoliša 1.c provodi aktivnosti važne za zaštitu i očuvanje okoliša
2.a imenuje temeljna načela pravilne prehrane i prehranbenih navika	2.a prepoznaje temeljna načela pravilne prehrane i	2.a objašnjava namjenu namirnica i njihovu važnost u prehrani	2.a upotrebljava znanja o zdravome načinu prehrane s ciljem očuvanja i	2.a planira i provodi režim zdrave prehrane sukladno individualnim potrebama

	njezin utjecaj na zdravlje		unaprjeđena zdravlja i razvoja	
3.a imenuje stvari koje štetno djeluju na organizam uz poticaj i potporu	3.a imenuje i razlikuje štetne stvari i njihov utjecaj na nastanak i razvoj bolesti	3.a objašnjava utjecaj štetnih stvari na zdravlje čovjeka	3.a raspravlja o djelovanju štetnih stvari na zdravlje čovjeka	3.a istražuje i prezentira rezultate aktivnosti s ciljem prevencije ovisnosti uporabom informacijskih i komunikacijskih tehnologija (IKT-a).
Komponenta:		3. Međuljudski odnosi i tolerancija		
Ishodi učenja:				
1. izgrađuje svijest o odgovornome ponašanju prema sebi i drugima u radu i učenju				
2. primjenjuje samokontrolu i samoprocjenu radi praćenja, vrjednovanja i unaprjeđivanja svoga rada te osobnoga rasta i razvoja				
3. koristi se socijalnim vještinama za rješavanje problema, suočavanje s konkurencijom i promjenama u međuljudskim odnosima.				
Pokazatelji, sukladno uzrastu učenika, za:				
kraj predškolskoga odgoja i obrazovanja	kraj 3. razreda (8/9 god.)	kraj 6. razreda (11/12 god.)	kraj devetogodišnjega odgoja i obrazovanja (14/15 god.)	kraj srednjoškolskoga odgoja i obrazovanja (18/19 god.)
1.a pokazuje pripadnost skupini i rado se uključuje u aktivnosti 1.b prepoznaje međusobne razlike i pokazuje prijateljstvo prema drugima	1.a stvara prijateljstva i osobine koje mogu utjecati na prijateljstvo 1.b surađuje s vršnjacima tijekom vježbanja i igre uz poticaj i potporu	1.a uvažava međusobnu suradnju u radu i učenju 1.b odgovorno se ponaša prema sebi i drugima	1.a argumentira važnost i potrebu privrženosti, povjerenja i poštovanja u međuljudskim odnosima 1.b izražava odgovornost u odnosima prema drugim ljudima	1.a razvija smisao za natjecanje uz poštivanje pravila igre i natjecanja 1.b donosi odluke za postupke koji štite odnos prema sebi i drugima
2.a primjenjuje pravila igre pri sudjelovanju u različitim zajedničkim aktivnostima uz poticaj i potporu	2.a razvija samokontrolu uvažavajući sličnosti i razlike među vršnjacima	2.a objašnjava kako pozitivni sportski uzori utječu na njihov osobni razvoj samokontrole	2.a prosuđuje važnost samokontrole i samoprocjene u međuljudskim odnosima u različitim situacijama	2.a pokazuje samokontrolu prihvaćajući krajnji rezultat u sportskim aktivnostima na dostojanstven način
3.a pronalazi načine rješavanja problema koji se pojavljuju u zajedničkim tjelesnim aktivnostima uz poticaj i potporu	3.a raspravlja o načinima rješavanja problema u svakodnevnim životnim situacijama	3.a prepoznaje pogreške i osuđuje neprimjerena ponašanja u svakodnevnim životnim situacijama	3.a koristi se prihvatljivim obrascima ponašanja u prevladavanju različitih situacija u međuljudskim odnosima	3.a koristi se socijalnim vještinama za suradnju u tjelesnome vježbanju i nenasilnome rješavanju konflikta u međuljudskim odnosima.
Komponenta:		4. Zaštita i sigurnost		
Ishodi učenja:				
1. koristi se mjerama sigurnosti i zaštite sebe i drugih tijekom tjelesnoga vježbanja				
2. prilagođava načine pružanja prve pomoći u urgentnim situacijama sebi i drugima.				
Pokazatelji, sukladno uzrastu učenika, za:				
kraj predškolskoga odgoja i obrazovanja	kraj 3. razreda (8/9 god.)	kraj 6. razreda (11/12 god.)	kraj devetogodišnjega odgoja i obrazovanja (14/15 god.)	kraj srednjoškolskoga odgoja i obrazovanja (18/19 god.)
1.a poštuje osobni prostor drugoga djeteta prilikom tjelesnoga vježbanja uz poticaj i potporu	1.a posjeduje osnovna znanja za zaštitu i sigurnost tijekom tjelesnoga vježbanja	1.a posjeduje osnovna znanja o složenim metodičko-organiza-cijskim oblicima rada 1.b prepoznaje potrebu za vršnjačkom pomoći i potporu u radu u procesu tjelesnoga vježbanja	1.a koristi se teorijskim i motoričkim znanjima za zaštitu i sigurnost s ciljem samopomoći i vršnjačke pomoći i potpore	1.a demonstrira određene vježbe s ciljem vršnjačke pomoći i potpore 1.b istražuje mjere različitih načina zaštite i sigurnosti u organizacijskim oblicima rada
2.a prepoznaje urgentnu situaciju i traži pomoć	2.a opisuje različita sredstva za pružanje prve pomoći i različite urgentne situacije	2.a objašnjava različite načine pružanja prve pomoći	2.a demonstrira prvu pomoć uz potporu nastavnika	2.a demonstrira samostalno prvu pomoć.

1. Oblasti, komponente i ishodi učenja za tjelesno i zdravstveno područje u BiH

OBLAST: 1. TJELESNO VJEŽBANJE
Ishodi učenja
Komponenta: 1. Antropološka obilježja
1. analizira vlastita antropološka obilježja
2. procjenjuje dobivene rezultate testiranja antropoloških obilježja.
Komponenta: 2. Teorijska i motorička znanja i dostignuća
1. primjenjuje teorijska i motorička znanja i dostignuća iz područja sporta sukladno vlastitim mogućnostima
2. utvrđuje temeljne zakonitosti na području opterećenja u tjelesnome vježbanju (režim rada i odmora)
3. koristi se nastavnim sredstvima, opremom i prostorom za tjelesno vježbanje na primjeren način.
OBLAST: 2. ZDRAV NAČIN ŽIVOTA
Ishodi učenja

Komponenta: 1. Aktivan život 1. procjenjuje važnost redovitoga tjelesnog vježbanja za očuvanje i unaprjeđenje zdravlja 2. primjenjuje tjelesno vježbanje u svakodnevnom životu sukladno biološkim potrebama čovjeka.
Komponenta: 2. Prehrambene i higijenske navike 1. primjenjuje znanja o važnosti redovitoga i pravilnoga održavanja osobne higijene i zaštite okoliša 2. pridržava se načela pravilne i redovite prehrane 3. prepoznaje utjecaj štetnih tvari na razvoj bolesti i ovisnosti.
Komponenta: 3. Međuljudski odnosi i tolerancija 1. izgrađuje svijest o odgovornome ponašanju prema sebi i drugima u radu i učenju 2. primjenjuje samokontrolu i samoprocjenu radi praćenja, vrjednovanja i unaprjeđivanja svoga rada te osobnoga rasta i razvoja 3. koristi se socijalnim vještinama za rješavanje problema, za suočavanje s konkurencijom i promjenama u međuljudskim odnosima.
Komponenta: 4. Zaštita i sigurnost 1. koristi se mjerama sigurnosti i zaštite sebe i drugih tijekom tjelesnoga vježbanja 2. prilagođava načine pružanja prve pomoći u urgentnim situacijama sebi i drugima.

1.1. Shematski prikaz oblasti i komponenti za tjelesno i zdravstveno područje

KLJUČNE KOMPETENCIJE – PROŽIMAJUĆE TEME ZA TJELESNO I ZDRAVSTVENO PODRUČJE

Ključna kompetencija	Prožimajući pokazatelji
kompetencija u znanosti i tehnologiji	- sposobnost razumijevanja i primjene (dekodiranje, tumačenje i razlikovanje) raznih vrsta prikazivanja matematičkih elemenata, fenomena i situacija, odabir i zamjena načina prikazivanja ako i kada je to potrebno - sposobnost i spremnost uporabe znanja i metodologija za objašnjavanje prirode; kompetencija u tehnologiji tumači se kao primjena znanja kako bi se promijenilo prirodno okruženje u skladu s ljudskim potrebama - razumijevanje odnosa između tehnologije i drugih područja: znanstveni napredak, primjerice u medicini i društvu (vrijednosti, moralna pitanja), kulturi (primjerice, multimediji) ili okruženju (onečišćenje, održivi razvoj) - spremnost stjecanja znanja iz prirodnih znanosti i zanimanje za znanost te znanstvenu i tehnološku karijeru
informatička pismenost (informacijska, medijska, tehnološka)	- kritička uporaba informacijsko-komunikacijske tehnologije za dobivanje, vrjednovanje i pohranjivanje informacija, za produkciju, predstavljanje i razmjenu informacija i za sudjelovanje u virtualnim društvenim mrežama - svijest o razlikama između realnoga i virtualnoga svijeta - uporaba tehnologije s ciljem razvoja kreativnosti, inovativnosti i uključivanja u društvo te za potporu kritičkoga načina razmišljanja - poštivanje privatnosti pri uporabi društvenih mreža, poštivanje etičkih načela, prepoznavanje pouzdanosti i valjanosti dobivenih informacija, uporaba mreža za širenje obzora
učiti kako se uči	- razvijanje suodgovornosti za vlastito učenje, samoprocjenu i definiranje vlastitih ciljeva učenja - razvijanje svijesti o vlastitim mogućnostima i o vlastitim jakim i slabim stranama, stilovima učenja, inteligenciji, kao i sposobnosti identificiranja vlastitih potreba radi primjene vlastitih strategija i procedura u procesu učenja - razvijanje sposobnosti popravljivanja, poboljšavanja (samoregulacija): - predplaniranje, izvršenje, kontrola, korekcija različitih oblika komunikativnih aktivnosti (recepcije, interakcije, produkcije, medijacije) - uporaba različitih metoda i strategija učenja: - poznavanje i svjesno korištenje različitih strategija učenja - stjecanje sposobnosti otkrivanja najuspješnijega i najbržega načina učenja, odabir različitih mogućnosti i primjena najboljih u praksi - razvijanje kritičkoga stava o tome što učenik u školi uči i o vlastitome procesu učenja - uređivanje vlastitoga učenja i sposobnost organizacije, razvijanje upornosti - razvijanje samomotivacije, samopouzdanja, potrebe za kontinuirano učenje
socijalna i građanska kompetencija	- prepoznavanje vlastitih emocija, zanimanje za i poštivanje drugih kultura - razumijevanje vlastitoga narodnog identiteta i sebe kao pripadnika određene zajednice i u interakciji s kulturnim identitetom Europe i ostatka svijeta - svijest o europskome i svjetovnome kulturnom naslijeđu i o kulturnoj i jezičnoj raznolikosti svijeta - poznavanje lingvističkih i kulturnih posebnosti društva i zajednica u kojima se govori određeni strani jezik - razvijanje svjesnosti i razumijevanja sociokulturnih i međukulturnih pravila i normi uporabe stranoga jezika i razvijanje odgovarajućih strategija za komunikaciju, interpretaciju i korištenje porukama u skladu s tim pravilima i normama (sociolingvistička kompetencija) - uvažavanje karakterističnih značajki društvenih odnosa (pozdravi, način obraćanja itd.) - uvažavanje pravila lijepa ponašanja (kako izraziti zahvalnost, naklonost, podijeliti brigu, radost itd.)

	- sposobnost prepoznavanja dijalekta i naglaske kroz leksičke, gramatičke, fonološke, glasovne, paralingvističke elemente (primjerice, govor tijelom) - konstruktivno komuniciranje i poštivanje u društvenim situacijama (kvalitetna međusobna komunikacija)
samoinicijativa i poduzetnička kompetencija	- upravljanje projektima - prepoznavanje vlastitih jakih i slabih strana - rad u timovima na kooperativan i fleksibilan način - konstruktivna suradnja u aktivnostima i uporaba vještina skupnoga rada - upravljanje rizikom i razvijanje svijesti o odgovornosti
kreativno-produktivna kompetencija	- razvijanje kompleksnoga mišljenja: - sažimanje, generaliziranje, potpora uporabi viših kognitivnih sposobnosti, kao što su analiza, sinteza, vrjednovanje, kritičko mišljenje (razlikovanje između činjenica i mišljenja, argumentiranje teza) - uporaba logičnoga strukturiranja i nizanja argumenata - razvijanje kreativnosti i potrebe za izražavanjem te osjećaja za estetske vrijednosti: - dobivanje i povezivanje različitih ideja, izražavanje pretpostavki i različitih proizvoda - razvijanje otvorenosti različitoga kulturnog izražavanja i pripremljenosti za razvijanje vlastite kreativnosti i sposobnosti izražavanja: - sposobnost toleriranja oprečnih ideja - donošenje zaključaka nezavisno - razvijanje pozitivnoga stava i spremnosti za relativiziranje vlastitoga stajališta i sustava vrijednosti, razvijanje spremnosti za otklon u odnosu na ustaljena ponašanja prema drugim kulturama - podupiranje radoznalosti, želje za novim znanjima: - omogućavanje izražavanja vlastitih misli, ideja, emocija - razvijanje sposobnosti promatranja, sudjelovanja i integriranja novih iskustava i spremnosti za mijenjanje prethodnih
tjelesno-zdravstvena kompetencija	- tjelesno-zdravstvene kompetencije podrazumijevaju prihvatanje i promicanje zdravih stilova ponašanja, odgovarajućih prehrambenih navika i tjelesnih aktivnosti koje pojedincu omogućavaju kvalitetan i zdrav život; u krajnjem se cilju odnose na stvaranje pozitivne slike o sebi, na sposobnost da se sebi omogući zdrav život i da ga se promiče u vlastitome okruženju.

Literatura

1. Australian Curriculum, ACARA, <https://www.australiancurriculum.edu.au>.
2. Ayers, F. S. – Sariscsany, J. M., Fizičko vaspitanje za celoživotnu formu, Data status, Beograd, 2013.
3. Enciklopedija fizičke kulture, Jugoslavenski leksikografski zavod, 1975. i 1977.
4. Findak, V., Metodika tjelesne i zdravstvene kulture, Školska knjiga, Zagreb, 2001.
5. Hadžikadunić, M. – Mađarević, M., Metodika nastave tjelesnog odgoja, Zenica, 2004.
6. Mikić, B., Psihomotorika, Univerzitet u Tuzli, Tuzla, 2000.
7. Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa RH, 2011., http://mzos.hr/datoteke/Nacionalni_okvirni_kurikulum.pdf
8. Najšteter, Đ., Kineziološka didaktika, Federalno ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta, Sarajevo, 1997.
9. Nakai, Takashi – Metzler, Michael W., Standards and Practice for K-12 PHE in Japan, Standards and Practice in Asian PHE, JOPERD, Vol. 76, No. 7., 2005., <http://etc.usf.edu/flstandards/pe/pe%20in%20japan.pdf>.
10. Nastavni plan i program (od VI do IX razreda devetogodišnje osnovne škole) za škole koje realiziraju nastavu na bosanskom jeziku, Ministarstvo prosvjete, znanosti, kulture i športa KSB-a, 2014., [http://www.mozks-ksb.ba/Dokumenti/OpciDokumenti/Nastavni%20plan%20i%20program%20\(od%20VI%20do%20IX%20razreda%20devetogodisnje%20osnovne%20skole\)%20za%20skole%20koje%20realiziraju%20nastavu%20na%20bosanskom%20jeziku.pdf](http://www.mozks-ksb.ba/Dokumenti/OpciDokumenti/Nastavni%20plan%20i%20program%20(od%20VI%20do%20IX%20razreda%20devetogodisnje%20osnovne%20skole)%20za%20skole%20koje%20realiziraju%20nastavu%20na%20bosanskom%20jeziku.pdf).
11. Nastavni plan i program na hrvatskome jeziku za devetogodišnje osnovne škole u Bosni i Hercegovini za Kanton Središnja Bosna, Ministarstvo prosvjete, znanosti, kulture i športa Kantona Središnja Bosna, 2008., <http://www.mozks-ksb.ba/Dokumenti/OpciDokumenti/Nastavni%20plan%20i%20program%20na%20hrvatskom%20jeziku%20za%20devetogodisnje%20osnovne%20skole.pdf>
12. Nastavni plan i program za gimnaziju, Republički pedagoški zavod Republike Srpske, 2012., <https://www.rpz-rs.org/224/Za/gimnaziju#.W18ytPtzIdV>.
13. National curriculum in England, <https://www.gov.uk/government/publications/national-curriculum-in-england-physical-education-programmes-of-study>.
14. Neljak, B., Kineziološka metodika u osnovnom i srednjem školstvu, Gopal, Zagreb, 2013.
15. Neljak, B., Opća kineziološka metodika, Gopal, Zagreb, 2013.
16. Physical Education and Sport at School in Europe, Eurydice Report, Education, Audiovisual and Culture Executive Agency, 2013., http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic_reports/150EN.pdf.
17. Revidirani nastavni planovi i programi za devetogodišnju osnovnu školu, Ministarstvo za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo, 2016., <http://mon.ks.gov.ba/aktuelno/novosti/revidirani-nastavni-planovi-i-programi-za-devetogodisnju-osnovnu-skolu>.
18. Revidirani nastavni programi za gimnazije, Ministarstvo za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo, 2016., <http://mon.ks.gov.ba/aktuelno/novosti/revidirani-nastavni-programi-za-gimnazije>.
19. SHAPE America – Society of Health and Physical Educators, <https://www.shapeamerica.org>.
20. Spasojević, P. – Pribišev Veleslin, T. – Nikolić, S., Program predškolskog vaspitanja i obrazovanja, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Istočno Sarajevo, 2007.
21. Study Health and Physical Education in the US, International Student, <https://www.internationalstudent.com/study-health-and-physical-education>.
22. The Canadian Physical Education Association, <http://www.phecanada.ca>.
23. The New Zealand Curriculum, <http://nzcurriculum.tki.org.nz>.

Nakladnik:

Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje

За накнадника:

Маја Стојкић, рavnателјика Агенције за предшколско, основно и средње образовање

Лектура:

Karolina Vrljić

ДТП:

APOSO _____

На основу члана 8. и 10. Закона о Агенцији за предшколско, основно и средње образовање ("Службени гласник БиХ", број 88/07), на приједлог директорице Агенције, Одбор Агенције за предшколско, основно и средње образовање, на 23. сједници, одржаној 29.1.2018. године, донио је

ОДЛУКУ**О ОДОБРАВАЊУ ЗАЈЕДНИЧКОГ ЈЕЗГРА НАСТАВНИХ ПЛАНОВА И ПРОГРАМА ЗА ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ПОДРУЧЈЕ ДЕФИНИСАНОГ НА ИСХОДИМА УЧЕЊА****Члан 1.**

(Предмет Одлуке)

Одобрава се Заједничко језгро наставних планова и програма за физичко и здравствено подручје дефинисано на исходима учења (у даљем тексту: ЗЈНПП за физичко и здравствено подручје), које је саставни дио Одлуке.

Члан 2.

(Садржај и примјена Одлуке)

ЗЈНПП за физичко и здравствено подручје садржи дефинисане исходе учења за наставне предмете који изучавају физичко и здравствено подручје и примјењиваће се у предшколским установама, основним и средњим школама у Босни и Херцеговини.

Члан 3.

(Препорука образовним властима)

Даје се препорука надлежним образовним властима да изврше усклађивање примјене одобреног ЗЈНПП-а за физичко и здравствено подручје с развојним плановима и програмима за предшколски одгој и наставним плановима и програмима за основно и средње образовање те осигурају да се ЗЈНПП за физичко и здравствено подручје примјењује у предшколским установама, основним и средњим школама на подручју из своје надлежности.

Члан 4.

(Ступање на снагу)

Ова Одлука ступа на снагу наредног дана од дана објаве у "Службеном гласнику БиХ".

Број 01-07-1-182/18

5. јануара 2018. године

Мостар

Предсједавајућа

Зденка Леженић, с. р.

ЗАЈЕДНИЧКО ЈЕЗГРО НАСТАВНИХ ПЛАНОВА И ПРОГРАМА ЗА ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ПОДРУЧЈЕ ДЕФИНИСАНО НА ИСХОДИМА УЧЕЊА

Мостар, 2018.

Водитељ пројекта:

Др наука Марија Налетилић

Консултант:

Др наука Ријад Новаковић

Пројектни тим:

Маја Стојкић, директор Агенције за предшколско, основно и средње образовање

Марија Налетилић, водитељ пројекта, шеф Одјељења за Заједничко језгро наставних планова и програма

Даница Васиљ, замјеник водитеља, стручни савјетник за разредну наставу

Превод с енглеског језика:

Свјетлана Бјелић, преводилац/извршни асистент

Радна група:

Др наука Марија Налетилић, Стојан Љоље, Даница Васиљ, мр наука Андреја Пехар, Енеса Бешић, Горан Продановић, Дражен Михајловић, Аднан Џумхур, Јосип Трбара, Викало Реуф, Рамиз Нуркић, Илијана Видовић, Миро Јурич, Самир Хаљета, Ивана Џидић, Емир Шалдић, Нусрета Парганлија, Медира Чулум и Јасминка Бебић.

Пројекат остварен уз подршку Јапанске агенције за међународну сарадњу (ЈСА) у БиХ

Напомена

Изрази који су написани само у једном граматичком роду односе се подједнако на женски и мушки род.

УВОД

Агенција за предшколско, основно и средње образовање (АПОСО) израдила је Заједничко језгро наставних планова и програма (ЗЈНПП) за физичко и здравствено подручје дефинисано на исходима учења.

Заједничко језгро наставних планова и програма за физичко и здравствено подручје дефинисано на исходима учења урађено је по већ утврђеној методологији развоја Заједничког језгра наставних планова и програма, односно дефинисане су области које се састоје од компоненти, а за сваку компоненту дефинисани су исходи учења¹, те су за сваки исход учења дефинисани индикатори уважавајући притом специфичности физичког и здравственог подручја. Индикатори су дефинисани у складу са развојном узрасту дјетета на крају предшколског васпитања и образовања (узраст од 5 до 6 година), ученика на крају трећег разреда (узраст од 8 до 9 година), на крају шестог разреда (узраст од 11 до 12 година), на крају деветогодишњег васпитања и образовања (узраст од 14 до 15 година) и на крају средњошколског васпитања и образовања (узраст од 18 до 19 година). У периоду од септембра до новембра 2017. године реализован је процес израде овога документа, а у децембру 2017. године завршени су округли столови на којима су васпитачи, учитељи, наставници и професори директно укључени у васпитно-образовни процес имали увид у Заједничко језгро наставних планова и програма за физичко и здравствено подручје и прилику да дају коментаре, након чега је урађена ревизија документа како би се израдила коначна верзија.

Полазиште при изради Заједничког језгра наставних планова и програма за физичко и здравствено подручје дефинисаног на исходима учења јест Идентификација кључних компетенција и животних вјештина у БиХ (2011) те резултати анализе важећих НПП-а у БиХ, Црној Гори, Хрватској, Великој Британији, Новом Зеланду, Аустралији, Канади, САД-у, Ирској и Јапану.

¹ Видјети у прилогу 1. Области, компоненте и исходи учења и прилог 1.1. Схема области и компоненте.

У дефинисању Заједничког језгра наставних планова и програма за физичко и здравствено подручје дефинисаног на исходима учења учествовали су представници педагошких завода, Завода за школство Мостар, васпитачи, учитељи, наставници, средњошколски професори, универзитетски професори и стручни савјетници Агенције за предшколско, основно и средње образовање.

При дефинисању мјерљивих, конкретних и јасних исхода учења и индикатора ¹, радна је група користила активне глаголе у презенту на основу ревидиране Блумове таксономије којима се изражавају знање, вјештине и ставови, односно компетенције важне за живот у 21. вијеку.

Основа учења физичког и здравственог подручја су:

- физичко вјежбање и
- здрав начин живота.

Концептуалност физичког и здравственог васпитно-образовног подручја се базира на човјеку као кинезиолошком моделу који подразумева добро здравље, хармоничан развој и одржавање свих особина и способности, те стицања теоретских и моторичких знања неопходних за ефикасан живот и рад у савременом друштву. Складан развој дјете и омладине и њихових антрополошких обилежја је један од темеља физичког и здравственог подручја.

Здравље и нормалан биопсихосоцијални раст и развој основни су предуслови за животне, радне, стваралачке и културне човјекове активности.

Складан развој моторичких, функционалних и морфолошких обилежја утиче на cjелокупно човјеково здравље, тј. на економичан и функционалан рад свих органа и органских система што је превенција појава многих болести чији се узрок може повезати са хипокинезијским начином живота (смањеним кретањем) и одређеним професионалним радним обољењима.

Вриједности физичког и здравственог подручја

Биолошке вриједности физичког и здравственог подручја испољавају се у одржавању равнотеже између појединих органа и организама, те равнотеже између организма и околине. Те вриједности имају све већу улогу у савременом раду и животу чија је карактеристика све више технике а све мање активности. Моторичка активност као надражај у тим условима служи за одржавање биолошке основе човјека. Научно је доказано да биолошку равнотежу организма, осим низа осталих чинилаца, заправо условљава мишићна активност. Физичка активност активира локомоторни систем пресудан за трансформацију енергије која је пријекто потребна за активност свих ћелија у организму, те се може третирати као одредница за складан развој свих човјекових особина.

Здравствена вриједност физичког и здравственог подручја огледа се у могућем и потребном утицају физичког вјежбања не само на очувању и унапређивање здравља човјека, него и на складан развој свих његових антрополошких особина. Наиме, савремено схватање здравља одбацило је конзервативну дефиницију здравственог статуса који се процјењивао само на основу патолошких аберација структуре или функције појединих органских система, па је здравље дефинисано као стање потпуног физичког, менталног и социјалног благостања, а не само као одсуство болести и изнемоглости. Према томе, све димензије антрополошког статуса, у ширем смислу димензије здравственог статуса, те утицај на њихов развој

заправо значи верификацију свих вриједности васпитно-образовних поступака који се примјењују у овом васпитно-образовном подручју.

Економске вриједности физичког и здравственог подручја испољавају се у могућности његовог утицаја на повећавање људских способности. Будући да се са повећањем опште способности организма човјека повећава и његова способност за рад, треба претпоставити да људи са повећаним радним способностима могу и постизати боље резултате у својој дјелатности. И обрнуто, смањена општа способност организма човјека, а на тај начин и способност његових органских система, не значи болест у ужом смислу, али може бити озбиљна сметња здрављу, а сходно томе и узрок његових смањених радних способности.

Културне вриједности физичког и здравственог подручја не произилазе само из чињенице што оне ученицима омогућавају стицање информација о чувању и унапређивању здравља појединца и здравља околине, већ и што их оспособљава да прате и предузимају мјере за развијање и побољшавање особина, способности, знања и достигнућа. Та им култура пружа и могућност стицања и теоријских информација о употреби природних фактора (сунце, ваздух, вода), потреби чувања природе, корисности свакодневног вјежбања, који су за савременог човјека један од основних услова за квалитетни живот, за квалитетнију културу живљења.

Педагошке вриједности физичког и здравственог подручја огледају се у могућем и потребном утицају физичког вјежбања на развој низа особина, васпитне ефекте рада, те на социјализацију личности уопште. Другим ријечима, педагошка вриједност физичког и здравственог васпитања проистиче из сазнања којима је не само могуће, него и потребно изабраним физичким активностима утицати на cjелокупну личност ученика, а посебно на оне димензије личности за које се претпоставља или зна да се уз помоћ организацијских облика рада и садржаја којима располаже то васпитно-образовно подручје може дјеловати успјешније него путем других васпитно-образовних подручја.

Такође, укључене су кључне компетенције као што су самоиницијатива и подузетничка компетенција, креативно-продуктивна компетенција, информатичка писменост (информацијска, медијска, технолошка), социјална и грађанска компетенција, учити како се учи и физичка и здравствена компетенција. Наведене кључне компетенције укључене су у овај документ као теме које се у физичком и здравственом подручју прожимају са дефинисаним индикаторима. ²

Циљ Заједничког језгра наставних планова и програма за физичко и здравствено подручје дефинисаног на исходима учења је оспособити ученике за чување и унапређивање сопственог здравља и здравља околине - да ученик задовољи потребу за кретањем и ствара навику свакодневног вјежбања и здравог начина живота користећи се физичким вјежбањем, природним и другим факторима; да ученик кроз физичко и здравствено подручје стекне теоретско-моторичка знања и достигнућа која су потребна за рационално спровођење слободног времена кроз активан одмор.

Посебан циљ физичког и здравственог подручја односи се на слободно и стваралачко изражавање у свим облицима физичког и здравственог васпитања, првенствено у оним које доприносе хуманизацији и социјализацији личности. Такође, кроз ово подручје ученик се треба оспособити за

¹ Бројеви дефинисаних исхода у овоме документу прате индикатори под истим бројем, али за различит узраст.

² Видјети у прилогу 2. Кључне компетенције – прожимајуће теме за физичко и здравствено подручје.

самоконтролу и самооцјенивање у сврху праћења ефеката свога рада и напретка.

Заједничко језгро наставних планова и програма за физичко и здравствено подручје дефинисано на исходима учења

ОБЛАСТ:		1. Физичко вјежбање		
Компонента:		1. Антрополошка обиљежја		
Исходи учења:				
1. Анализира властита антрополошка обиљежја.				
2. Процијенује добијене резултате тестирања антрополошких обиљежја.				
Индикатори у складу са узрастом ученика за:				
крај предшколског васпитања и образовања	крај 3. разреда (8/9 год.)	крај 6. разреда (11/12 год.)	крај деветогодишњег васпитања и образовања (14/15 год.)	крај средњошколског васпитања и образовања (18/19 год.)
1.а. Примјењује природне облике кретања за развој функционалних и моторичких способности.	1.а. Упоређује добијене резултате на иницијалном и финалном мјерењу.	1.а. Прати резултате тестирања кроз лични картон ученика.	1.а. Анализира и представља своја антрополошка обиљежја у складу са индивидуалним могућностима употребом ИКТ-а (информатичко – комуникациска технологије).	1.а. Израђује план спровођења физичког вјежбања у циљу развоја функционалних и моторичких способности употребом ИКТ-а. 1.б. Анализира самостално свој индекс тјелесне масе употребом ИКТ-а.
2.а. Именује и упоређује антропометријска обиљежја (величина и облик). 2.б. Примјењује задате активности тестирањем антрополошких обиљежја у складу са властитим могућностима уз подстицај и подршку.	2.а. Препознаје значај праћења антропометријских карактеристика (висина и тежина). 2.б. Утврђује тежину и висину тијела у складу са општим индикаторима раста и развоја.	2.а. Препознаје значај праћења моторичких способности.	2.а. Објашњава значај праћења функционалних способности.	2.а. Анализира резултате праћења антрополошких обиљежја. 2.б. Процијенује властита антрополошка обиљежја.
ОБЛАСТ:			1. Физичко вјежбање	
Компонента:			2. Теоретско-моторичка знања и достигнућа	
Исходи учења:				
1. Примјењује теоретско-моторичка знања и достигнућа из подручја спорта у складу са властитим могућностима.				
2. Утврђује основне законитости на подручју оптерећења у физичком вјежбању (режим рада и одмора).				
3. Користи наставна средства, опрему и простор за физичко вјежбање на примјерен начин.				
Индикатори у складу са узрастом ученика за:				
крај предшколског васпитања и образовања	крај 3. разреда (8/9 год.)	крај 6. разреда (11/12 год.)	крај деветогодишњег васпитања и образовања (14/15 год.)	крај средњошколског васпитања и образовања (18/19 год.)
1.а. Примјењује биотичка моторичка знања на ефикасан начин у свакодневним активностима. 1.б. Препознаје основна правила елементарних игара уз подстицај и подршку.	1.а. Примјењује теоретско-моторичка знања с доминирањем координације, брзине реакције, реакције на звучне и видне подражаје кроз игру. 1.б. Разликује основна теоретска знања из спорта.	1.а. Користи основна теоријско–моторичка знања из појединих спортских активности. 1.б. Описује основна теоретска знања из историје спорта.	1.а. Учествоје у спортским активностима примјењујући и поштујући правила. 1.б. Анализира ток спортског догађаја. 1.в. Објашњава основна теоријска знања из историје спорта.	1.а. Вјежба самостално у складу са властитим могућностима. 1.б. Даје критички осврт на спортске догађаје.
2.а. Показује развијену навику за правилну смјену рада и одмора.	2.а. Препознаје оптерећење код физичког вјежбања на основу спољних индикатора и користи активни одмор.	2.а. Уочава повезаност физичког вјежбања и оптерећења на основу спољних индикатора и фреквенције срца.	2.а. Користи режим оптерећења у физичком вјежбању у складу са властитим могућностима на основу фреквенције срца.	2.а. Усклађује зоне оптерећења у физичком вјежбању у складу са властитим могућностима на основу фреквенције срца.
3.а. Препознаје и користи наставна средства, опрему и простор за игру уз подстицај и подршку.	3.а. Користи наставна средства, опрему и простор за игру.	3.а. Разликује и користи наставна средства, опрему и простор за спортске активности.	3.а. Користи самостално наставна средства, опрему и простор да би развио психомоторних и функционалних способности.	3.а. Прилагођава самостално наставна средства и помагала према утицају на развој психомоторних и функционалних способности.
ОБЛАСТ:			2. Здрав начин живота	
Компонента:			1. Активан живот	
Исходи учења:				
1. Процијенује важност редовног физичког вјежбања за очување и унапређење здравља.				
2. Примјењује физичко вјежбање у свакодневном животу у складу са биолошким потребама човјека.				
Индикатори у складу са узрастом ученика за:				
крај предшколског васпитања и образовања	крај 3. разреда (8/9 год.)	крај 6. разреда (11/12 год.)	крај деветогодишњег васпитања и образовања (14/15 год.)	крај средњошколског васпитања и образовања (18/19 год.)
1.а. Препознаје да је покрет тијела користан за лично здравље уз подстицај и подршку. 1.б. Препознаје правилно држање тијела.	1.а. Описује значај физичког вјежбања и боравака у природи за правилан раст, развој и отпорност организма.	1.а. Спроводи редовно физичко вјежбање и борави у природи како би утицао на правилан раст и развој организма.	1.а. Користи стечене навике за свакодневну физичку активност. 1.б. Примјењује и побољшава правилно	1.а. Користи и усавршава моторичка знања и примјењује их у спортским и рекреативним активностима.

	1.б. Разликује правилно од неправилног држања тијела.	1.б. Контролише положаје тијела у свакодневном животу као услов за спречавање деформитета (самокорекција).	држање тијела као услов за спречавање деформитета.	
2.а. Користи физичко вјежбање у циљу развоја биотичких моторичких знања.	2.а. Користи физичко вјежбање у циљу развоја функционалних и моторичких способности.	2.а. Објашњава значај физичког вјежбања у циљу очувања здравља.	2.а. Вреднује утицај спортско рекреативних активности на развој функционалних и моторичких способности.	2.а. Користи теоретско-моторичка знања за физичко вјежбање у свакодневном животу.
Компонента:		2. Прехрамбене и хигијенске навике		
Исходи учења:				
1. Примјењује знања о значају редовног и правилног одржавања личне хигијене и заштите животне средине.				
2. Придржава се принципа правилне и редовне исхране.				
3. Препознаје утицај штетних материја на развој болести зависности.				
Индикатори у складу са узрастом ученика за:				
крај предшколског васпитања и образовања	крај 3. разреда (8/9 год.)	крај 6. разреда (11/12 год.)	крај деветогодишњег васпитања и образовања (14/15 год.)	крај средњошколског васпитања и образовања (18/19 год.)
1.а. Познаје и придржава се правила личне уредности и чистоће уз подршку и подстицај. 1.б. Одржава хигијену радног простора у сврху унапређења здравља уз подршку и подстицај васпитача.	1.а. Употребљава стечена знања о редовном и правилном одржавању личне хигијене и заштите животне средине. 1.б. Употребљава стечена знања о редовном и правилном одржавању хигијене околине (радни простор).	1.а. Расправља о важности редовног и правилног одржавања личне хигијене. 1.б. Расправља о важности редовног и правилног очувања и заштите животне средине. 1.в. Спроводи активности значајне за одржавање хигијене у свакодневном животу.	1.а. Анализира утицај радног простора на здравље и могући развој болести. 1.б. Учествоје у активностима значајним за очување животне средине.	1.а. Планира и проводи активности значајне за одржавање личне хигијене у свакодневном животу. 1.б. Планира и организује активности значајне за заштиту и очување животне средине. 1.в. Спроводи активности значајне за заштиту и очување животне средине.
2.а. Именује основе принципеправилне исхране и прехрамбених навика.	2.а. Препознаје основне принципе правилне исхране и њен утицај на здравље.	2.а. Објашњава намјену намирница и њихов значај у исхрани.	2.а. Употребљава знања о здравом начину исхране с циљем очувања и унапређења здравља и развоја.	2.а. Планира и спроводи режим здраве исхране у складу са индивидуалним потребама.
3.а. Именује материје које штетно дјелују на организам уз подстицај и подршку.	3.а. Именује и разликује штетне материје и њихов утицај на настанак и развој болести.	3.а. Објашњава утицај штетних материја на здравље човјека.	3.а. Расправља о дјеловању штетних материја на здравље човјека.	3.а. Истражује и представља резултате активности у сврху превенције зависности употребом ИКТ-а.
Компонента:		3. Међуљудски односи и толеранција		
Исходи учења:				
1. Изграђује свијест о одговорном понашању према себи и другима у раду и учењу.				
2. Примјењује самоконтролу и самопроцјену ради праћења, вредновања и унапређивања свога рада, те властитог раста и развоја.				
3. Користи социјалне вјештине за, рјешавање проблема, суочавање са конкуренцијом и промјенама у међуљудским односима.				
Индикатори у складу са узрастом ученика за:				
крај предшколског васпитања и образовања	крај 3. разреда (8/9 год.)	крај 6. разреда (11/12 год.)	крај деветогодишњег васпитања и образовања (14/15 год.)	крај средњошколског васпитања и образовања (18/19 год.)
1.а. Показује припадност групи и радо се укључује у активности. 1.б. Препознаје међусобне разлике и показује пријатељство према другима.	1.а. Ствара пријатељства и особине које могу утицати на пријатељство. 1.б. Сарађује са вршњацима током вјежбања и игре уз подстицај и подршку.	1.а. Уважава међусобну сарадњу у раду и учењу. 1.б. Одговорно се понаша према себи и другима.	1.а. Аргументује важност и потребу привржености, повјерења и поштовања у међуљудским односима. 1.б. Испољава одговорност у односима према другим људима.	1.а. Развија смисао за такмичење уз поштовање правила игре и такмичења. 1.б. Доноси одлуке за поступке који штите однос према себи и другима.
2.а. Примјењује правила игре при учествовању у различитим заједничким активностима уз подстицај и подршку.	2.а. Развија самоконтролу уважавајући сличности и разлике међу вршњацима.	2.а. Објашњава како позитивни спортски узорни утичу на њихов лични развој самоконтроле.	2.а. Анализира значај самоконтроле и самопроцјене у међуљудским односима у различитим ситуацијама.	2.а. Показује самоконтролу прихватајући крајњи резултат у спортским активностима на достојанствен начин.
3.а. Проналази начине рјешавања проблема који се појављују у заједничким физичким активностима уз подстицај и подршку.	3.а. Расправља о начинима рјешавања проблема у свакодневним животним ситуацијама	3.а. Препознаје грешке и осуђује непримјерена понашања у свакодневним животним ситуацијама.	3.а. Користи прихватљиве обрасце понашања у превазилажењу различитих ситуација у међуљудским односима.	3.а. Користи социјалне вјештине за сарадњу у физичком вјежбању и ненасилном рјешавању конфликта у међуљудским односима.
Компонента:		4. Заштита и безбједност		
Исходи учења:				
1. Користи мјере безбједности и заштите себе и других током физичког вјежбања.				
2. Прилагођава начине пружања прве помоћи у хитним ситуацијама себи и другима.				
Индикатори у складу са узрастом ученика за:				
крај предшколског васпитања и образовања	крај 3. разреда (8/9 год.)	крај 6. разреда (11/12 год.)	крај деветогодишњег васпитања и образовања (14/15 год.)	крај средњошколског васпитања и образовања (18/19 год.)
1.а. Поштује лични простор другог дјетета приликом физичког вјежбања уз подстицај и подршку.	1.а. Посједује основна знања за заштиту и безбједност током физичког вјежбања.	1.а. Посједује основна знања о сложеним методичко-организацијским облицима рада.	1.а. Користи теоретско - моторичка знања за заштиту и безбједност у циљу самопомоћи и	1.а. Демонстрира одређене вјежбе у циљу вршњачке помоћи и подршке. 1.б. Истражује мјере различитих начина заштите и безбједности у организованим облицима рада.

		1.б. Препознаје потребу за вршњачком помоћи и подршком у раду у процесу физичког вјежбања.	вршњачке помоћи и подршке.	
2.а. Препознаје хитну ситуацију и тражи помоћ.	2.а. Описује различита средства за пружање прве помоћи и различите хитне ситуације.	2.а. Објашњава различите начине пружања прве помоћи.	2.а. Демонстрира прву помоћ уз подршку наставника.	2.а. Демонстрира самостално прву помоћ.

1. Области, компоненте и исходи учења за физичко и здравствено подручје у БиХ

ОБЛАСТ 1: Физичко вјежбање
Исходи учења
Компонента 1: Антрополошка обиљежја
1. Анализира властита антрополошка обиљежја.
2. Процјењује добијене резултате тестирања антрополошких обиљежја.
Компонента 2: Теоретско-моторичка знања и достигнућа
1. Примјењује теоретско-моторичка знања и достигнућа из подручја спорта у складу са властитим могућностима.
2. Утврђује основне законитости на подручју оптерећења у физичком вјежбању (режим рада и одмора).
3. Користи наставна средства, опрему и простор за физичко вјежбање на примјерен начин.
ОБЛАСТ 2. Здрав начин живота
Исходи учења
Компонента 1. Активан живот
1. Процјењује важност редовног физичког вјежбања за очување и унапређење здравља.
2. Примјењује физичко вјежбање у свакодневном животу у складу са биолошким потребама човјека.
Компонента 2. Прехранбене и хигијенске навике
1. Примјењује знања о значају редовног и правилног одржавања личне хигијене и заштите животне средине.
2. Придржава се принципа правилне и редовне исхране.
3. Препознаје утицај штетних материја на развој болести зависности.
Компонента 3. Међуљудски односи и толеранција
1. Изграђује свијест о одговорном понашању према себи и другима у раду и учењу.
2. Примјењује самоконтролу и самопроцјену ради праћења, вредновања и унапређивања свога рада, те властитог раста и развоја.
3. Користи социјалне вјештине за рјешавање проблема, суочавање са конкуренцијом, и промјенама у међуљудским односима.
Компонента 4. Заштита и безбједност
1. Користи мјере заштите и безбједности себе и других током физичког вјежбања.
2. Прилагођава начине пружања прве помоћи у хитним ситуацијама себи и другима.

1.1 Схематски приказ области и компоненти за физичко и здравствено подручје

КЉУЧНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ – ПРОЖИМАЈУЋЕ ТЕМЕ ЗА ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ПОДРУЧЈЕ

Кључна компетенција	Прожимајући индикатори
Компетенција у науци и технологији	- Способност разумијевања и примјене (декодирање, тумачење и разликовање) разних врста приказивања математичких елемената, феномена и ситуација, одабир и замјена начина приказивања, ако и када је то потребно; - Способност и спремност да се употребе знања и методологија да би се објаснила природа. Компетенција у технологији се тумачи као примјена знања да би се промијенило природно окружење у складу са људским потребама; - Разумијевање односа између технологије и других подручја: научни напредак (нпр. у медицини), друштву (вриједности, морална питања), култури (нпр. мултимедији), или окружењу (загађеност, одрживи развој); - Спремност стицања знања из природних наука и интерес за науку, те научну и технолошку каријеру.
Информатичка писменост (информацијска, медијска, технолошка)	- Критичко коришћење информацијско-комуникацијске технологије за добивање, вредновање и похрањивање информација, за продукцију, представљање и размјену информација и за учешће у виртуелним друштвеним мрежама; - Свијест о разликама између реалног и виртуелног свијета; - Употреба технологије у сврху развоја креативности, иновативности и укључивања у друштво, коришћење технологије за подршку критичком начину размишљања; - Поштовање приватности код коришћења друштвених мрежа, поштивање етичких начела, препознавање поузданости и ваљаности придобијених информација, употреба мрежа за ширење хоризонта.
Учити како се учи	- Развијање одговорности за властито учење, самопроцјена и дефинисање властитих циљева учења;

	- развијање свијести о властитим могућностима и о властитим јаким и slabim странама, стилевима учења, интелигенцијама као и способности идентификовања сопствених потреба ради примјене сопствених стратегија и процедура у процесу учења; - Развијање способности поправљања, побољшавања (саморегулација): - претпланирање, извршење, контрола, корекција различитих облика комуникативних активности (рецепције, интеракције, продукције, медијације); - Употреба различитих метода и стратегија учења: - познавање и свјесно коришћење различитих стратегија учења; - омогућавање ученику да стекне способност откривања свог најуспешнијег и најбржег начина за учење, да одабере различите могућности и да најбоље примени у пракси; - развијање критичког става до тога што ученик у школи учи и до властитог процеса учења; - способност организације и уређивање властитог учења, развијање упорности; - развијање самомотивације, самопоуздања, потребе за континуираним учењем.
Социјална и грађанска компетенција	- Препознавање властитих емоција, занимање за и поштовање других култура; - Разумијевање властитог народног идентитета и себе као припадника одређене заједнице и у интеракцији са културним идентитетом Европе и остатка свијета; - Свијест о европском и свјетском културном наслеђу и о културној и језичкој разноврсности свијета; - Познавање лингвистичких и културних посебности друштава и заједница у којим се говори одређени страни језик; - Развијање свјесности и разумијевања социокултурних и међукултурних правила и норми употребе страног језика, и развијање одговарајућих стратегија за комуникацију, интерпретацију и коришћење порука у складу са овим правилима и нормама (социолингвистичка компетенција): - уважавање карактеристичних црта друштвених односа (поздрави, начин обраћања), - уважавање правила лијепог понашања (изразити захвалност, наклоност, подијелити бригу, радост, итд.), - уважавање разлика у језичким регистрима (нивои формализма), - способност препознавања дијалекта и акцента кроз лексичке, граматичке, фонолошке, гласовне, паралингвистичке (нпр. говор тијела) елементе, - конструктивно комуницирање и поштовање у друштвеним ситуацијама, квалитетна међусобна комуникација.
Самоиницијатива и подузетничка компетенција	- Управља пројектима; - Препознавање властитих јаким и slabих страна; - Рад у тимовима на кооперативан и флексибилан начин; - Конструктивно сарађивање у активностима и употреба вјештина групног рада; - Управљање ризиком и развијање свијести о одговорности.
Креативно-продуктивна компетенција	- Развијање комплексног мишљења: - сажимање, генерализовање, подршка употреби виших когнитивних способности, као што су анализа, синтеза, вредновање, употреба критичког мишљења (разликовање између чињеница и мишљења, аргументовање теза), - употреба логичног структурисања и низања аргумената; - Развијање креативности и потребе за израживање, те осјећај за естетске вриједности: - производња и повезивање различитих идеја, производња претпоставки и различитих производа; - Развијање отворености различитог културног изражавања и припремљености за развијање властите креативности и способности изражавања: - способност толерисања супротних идеја, - доношење закључака независно, - развијање позитивног става и спремности за релативизовање сопственог становишта и система вриједности, развијање спремности за одступање у односу на устаљена понашања према другим културама; - Подршка радозналости, жељи за новим знањима: - омогућавање изражавања властитих мисли, идеја, емоција, - развијање способности посматрања, учествовања и интегрисања нових искустава и спремности за мијењање претходних.
Физичко-здравствена компетенција	- Физичко-здравствене компетенције подразумијевају прихватање и промовисање здравих стилова понашања, адекватних прехранбених навика и физичких активности које омогућавају појединцу квалитетан и здрав живот. У крајњем циљу се односе на формирање позитивне слике о себи, способност да се себи омогући здрав живот и да се у властитом окружењу промовише здрав живот.

Литература:

1. Енциклопедија физичке културе, Југославенски лексикографски завод, 1975. и 1977.
2. Findak, V., Metodika tjelesne i zdravstvene kulture, Školska knjiga, Zagreb, 2001.
3. Hadžikadunić, M. - Mađarević, M., Metodika nastave tjelesnog odgoja, Zenica, 2004.
4. Mikić, B., Psihomotorika, Univerzitet u Tuzli, Tuzla, 2000.
5. Neljak, B., Kineziološka metodika u osnovnom i srednjem školstvu, Gopal, Zagreb, 2013.
6. Neljak, B., Opća kineziološka metodika, Gopal, Zagreb, 2013.
7. Najšteter, Đ., Kineziološka didaktika, Federalno ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta, Sarajevo, 1997.
8. Ayers, F. S., Sariscsany, J. M., Fizičko vaspitanje za celoživotnu formu. Data status. 2013.
9. Програма предшколског васпитања и образовања, Спасојевић, П., Прибишев Белеслин, Т., Николић С. Завод за уџбенике и наставна средства, Источно Сарајево, 2007.
10. Nastavni plan i program na hrvatskome jeziku za devetogodišnje osnovne škole u Bosni i Hercegovini za Kanton Središnja Bosna. Ministarstvo prosvjete, znanosti, kulture i športa Kantona Središnja Bosna. 2008. <http://www.mozks-ksb.ba/Dokumenti/OpciDokumenti/Nastavni%20plan%20i%20program%20na%20hrvatskom%20jeziku%20za%20devetogodišnje%20osnovne%20skole%20u%20Bosni%20i%20Hercegovini.pdf>
11. Наставни план и програм за гимназију, Републички педагошки завод Републике Српске. 2012. <https://www.rpz-rs.org/224/Za/gimnaziju#.WI8ytPtzIdV>
12. Nastavni plan i program (od VI do IX razreda devetogodišnje osnovne škole) za škole koje realiziraju nastavu na bosanskom jeziku. Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta SBK. 2014. [http://www.mozks-ksb.ba/Dokumenti/OpciDokumenti/Nastavni%20plan%20i%20program%20\(od%20VI%20do%20IX%20razreda%20na%20bosanskom%20jeziku.pdf](http://www.mozks-ksb.ba/Dokumenti/OpciDokumenti/Nastavni%20plan%20i%20program%20(od%20VI%20do%20IX%20razreda%20na%20bosanskom%20jeziku.pdf)

0devetogodišnje%20osnovne%20skole)%20za%20skole
%20koje%20realiziraju%20nastavu%20na%20bosanskom
%20jeziku.pdf

13. Revidirani nastavni planovi i programi za devetogodišnju osnovnu školu. Ministarstvo za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo. 2016. <http://mon.ks.gov.ba/aktuelno/novosti/revidirani-nastavni-planovi-i-programi-za-devetogodisnju-osnovnu-skolu>
14. Revidirani nastavni programi za Gimnazije. Ministarstvo za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo. 2016. <http://mon.ks.gov.ba/aktuelno/novosti/revidirani-nastavni-programi-za-gimnazije>
15. Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa RH. 2011. http://mzos.hr/datoteke/Nacionalni_okvirni_kurikulum.pdf
16. Physical Education and Sport at School in Europe. Eurydice Report. Education, Audiovisual and Culture Executive Agency, 2013. http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic_reports/150EN.pdf
17. The New Zealand Curriculum. <http://nzcurriculum.tki.org.nz>
18. SHAPE America – Society of Health and Physical Educators. <https://www.shapeamerica.org>
19. International Student. <https://www.internationalstudent.com/study-health-and-physical-education/>
20. The Canadian Physical Education Association. <http://www.phcanada.ca>
21. Standards and Practice for K-12 PHE in Japan. Takashi Nakai, Michael W. Metzler. Standards and Practice in Asian PHE. JOPERD. Vol. 76 No. 7. 2005. <http://etc.usf.edu/flstandards/pe/pe%20in%20japan.pdf>
22. Australian Curriculum, ACARA. <https://www.australiancurriculum.edu.au>
23. National curriculum in England. <https://www.gov.uk/government/publications/national-curriculum-in-england-physical-education-programmes-of-study>

Издавач:

Агенција за предшколско, основно и средње образовање

За издавача:

Маја Стојкић, директор Агенције за предшколско, основно и средње образовање

Лектура:

Босилка Спремо

ДТП:

АПОСО

VISOKO SUDSKO I TUŽILAČKO VIJEĆE BOSNE I HERCEGOVINE

237

U skladu sa članom 88. stav 1. tačka e) i stav 4. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 25/04, 93/05, 48/07 i 15/08), a u vezi sa članom 117. Poslovnika Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16 i 48/17), Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine je, na sjednici, održanoj 15.02.2018. godine, donijelo

ODLUKU O PRESTANKU MANDATA

Vesni Terzić, sudiji Kantonalnog suda u Bihaću, prestaje mandat sudije navedenog suda, sa danom donošenja ove odluke, zbog izrečene disciplinske mjere razrješenja od dužnosti.

Ova Odluka biće objavljena u "Službenom glasniku BiH", kao i u prostorijama Vijeća dostupnim javnosti.

Образложење

Protiv Vesne Terzić, sudije Kantonalnog suda u Bihaću, pred disciplinskim organima Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Vijeće) je vođen disciplinski postupak koji je rezultirao izricanjem disciplinske mjere, razrješenje od dužnosti.

Prvostepena disciplinska komisija za sudije Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine je odlukom, broj 04-07-6-882-22/2017 od 15.12.2017. godine, koja je u cjelini potvrđena odlukom Drugostepene disciplinske komisije za sudije, broj 04-07-7-391-1/2018 od 18.01.2018. godine, tuženu Vesnu Terzić, sudiju Kantonalnog suda u Bihaću oglasila odgovorom da je počinila disciplinske prekršaje iz člana 56. tač. 8. 17 i 22. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Zakon o VSTV-u BiH), pa joj je za navedene disciplinske prekršaje izrečena disciplinska mjera razrješenje od dužnosti.

Na navedenu odluku Drugostepene disciplinske komisije tužena je Vijeću kao cjelini izjavila žalbu zbog odluke o izrečenoj disciplinskoj mjeri, pa je Vijeće na sjednici održanoj dana 15.02.2018. godine odlučujući o navedenoj žalbi, donijelo konačnu odluku, broj 04-07-7-391-4/2018, kojom je žalba tužene odbijena kao neosnovana i potvrđena odluka Drugostepene disciplinske komisije za sudije broj 04-07-7-391-1/2018 od 18.01.2018. godine.

Članom 88. stav 1. Zakona o VSTV-u BiH, propisani su razlozi zbog kojih prestaje mandat sudije ili tužioca, a jedan od razloga je u slučaju njegovog razrješenja od strane Vijeća kao rezultat disciplinskog postupka, naveden u tački e), dok je stavom (4) istog člana, propisano da mandat sudije ili tužioca iz tačke e) i f) ističe na dan koji utvrdi Vijeće, pa je Vijeće utvrdilo da je to dan donošenja ove odluke, i to 15.02.2018. godine.

Odredbama člana 117. stav 1. Poslovnika Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Poslovnik VSTV-a BiH), propisano je da Vijeće donosi odluku o prestanku mandata u skladu sa članom 88. Zakona o VSTV-u BiH, koja sadrži: ime, prezime i poziciju sudije ili tužioca čiji mandat prestaje, datum prestanka mandata i razlog prestanka mandata.

U skladu sa naprijed navedenim, a na osnovu odredaba člana 88. stav 1. tač. e) i stav 4. Zakona o VSTV-u BiH, kao i člana 117. Poslovnika VSTV-a BiH, donesena je odluka kao u dispozitivu.

Broj 04-07-2-810-1/2018
15. februara 2018. godine

Predsjednik
Milan Tegeltija

Sukladno člankom 88. stavak 1. tačka e) i stavak 4. Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 25/04, 93/05, 48/07 i 15/08), a u vezi sa člankom 117. Poslovnika Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16 i 48/17), Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine je, na sjednici, održanoj 15.02.2018. godine, donijelo

**ODLUKU
O PRESTANKU MANDATA**

Vesni Terzić, sucu Kantonalnog suda u Bihaću, prestaje mandat suca navedenog suda, sa danom donošenja ove odluke, zbog izrečene stegovne mjere razrješenja od dužnosti.

Ova Odluka biće objavljena u "Službenom glasniku BiH", kao i u prostorijama Vijeća dostupnim javnosti.

Образложење

Protiv Vesne Terzić, suca Kantonalnog suda u Bihaću, pred stegovnim tijelima Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Vijeće) je vođen stegovni postupak koji je rezultirao izricanjem stegovne mjere, razrješenje od dužnosti.

Prvostupanjsko stegovno povjerenstvo za suce Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća Bosne i Hercegovine je odlukom, broj 04-07-6-882-22/2017 od 15.12.2017. godine, koja je u cjelini potvrđena odlukom Drugostupanjskog stegovnog povjerenstva za suce, broj 04-07-7-391-1/2018 od 18.01.2018. godine, tuženu Vesnu Terzić, suca Kantonalnog suda u Bihaću oglasila odgovornom da je počinila stegovne prekršaje iz članka 56. toč. 8. 17 i 22. Zakona Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Zakon o VSTV-u BiH), pa joj je za navedene stegovne prekršaje izrečena stegovna mjera razrješenje od dužnosti.

Na navedenu odluku Drugostupanjskog stegovnog povjerenstva tužena je Vijeću kao cjelini izjavila žalbu zbog odluke o izrečenoj stegovnoj mjeri, pa je Vijeće na sjednici održanoj dana 15.02.2018. godine odlučujući o navedenoj žalbi, donijelo konačnu odluku, broj 04-07-7-391-4/2018, kojom je žalba tužene odbijena kao neosnovana i potvrđena odluka Drugostupanjskog stegovnog povjerenstva za suce broj 04-07-7-391-1/2018 od 18.01.2018. godine.

Člankom 88. stavak 1. Zakona o VSTV-u BiH, propisani su razlozi zbog kojih prestaje mandat suca ili tužitelja, a jedan od razloga je u slučaju njegovog razrješenja od strane Vijeća kao rezultat stegovnog postupka, naveden u točki e), dok je stavkom (4) istog članka, propisano da mandat suca ili tužitelja iz točke e) i f) ističe na dan koji utvrdi Vijeće, pa je Vijeće utvrdilo da je to dan donošenja ove odluke, i to 15.02.2018. godine.

Odredbama članka 117. stavak 1. Poslovnika Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Poslovnik VSTV-a BiH), propisano je da Vijeće donosi odluku o prestanku mandata u skladu sa člankom 88. Zakona o VSTV-u BiH, koja sadrži: ime, prezime i poziciju suca ili tužitelja čiji mandat prestaje, datum prestanka mandata i razlog prestanka mandata.

U skladu sa naprijed navedenim, a na osnovu odredaba članka 88. stavak 1. toč. e) i stavak 4. Zakona o VSTV-u BiH, kao i članka 117. Poslovnika VSTV-a BiH, donesena je odluka kao u dispozitivu.

Broj 04-07-2-810-1/2018
15. veljače 2018. godine

Predsjednik
Milan Tegeltija

U skladu sa članom 88. stav 1. tачка e) i став 4. Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 25/04, 93/05, 48/07 и 15/08), а у вези са чланом 117. Пословника Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14,

78/14, 27/15, 46/15, 93/16 и 48/17), Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине је, на сједници, одржаној 15.02.2018. године, донио

**ОДЛУКУ
О ПРЕСТАКУ МАНДАТА**

Весни Терзић, судији Кантоналног суда у Бихаћу престаје мандат судије наведеног суда, са даном доношења ове одлуке, због изречене дисциплинске мјере разрјешења од дужности.

Ова Одлука биће објављена у "Службеном гласнику БиХ", као и у просторијама Савјета доступним јавности.

Образложење

Против Весне Терзић, судије Кантоналног суда у Бихаћу, пред дисциплинским органима Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Савјет) је вођен дисциплински поступак који је резултирао изрицањем дисциплинске мјере, разрјешење од дужности.

Првостепена дисциплинска комисија за судије Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине је одлуком, број 04-07-6-882-22/2017 од 15.12.2017. године, која је у цјелини потврђена одлуком Другостепене дисциплинске комисије за судије, број 04-07-7-391-1/2018 од 18.01.2018. године, тужену Весну Терзић, судију Кантоналног суда у Бихаћу огласила одговорном да је починила дисциплинске прекршаје из члана 56. тач. 8., 17. и 22. Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Закон о ВСТС-у БиХ), па јој је за наведене дисциплинске прекршаје изречена дисциплинска мјера разрјешење од дужности.

На наведену одлуку Другостепене дисциплинске комисије тужена је Савјету као цјелини изјавила жалбу због одлуке о изреченој дисциплинској мјери, па је Савјет на сједници одржаној дана 15.02.2018. године одлучујући о наведеној жалби, донио коначну одлуку, број 04-07-7-391-4/2018, којом је жалба тужене одбијена као неоснована и потврђена одлука Другостепене дисциплинске комисије за судије, број 04-07-7-391-1/2018 од 18.01.2018. године.

Чланом 88. став 1. Закона о ВСТС-у БиХ, прописани су разлози због којих престаје мандат судије или тужиоца, а један од разлога је у случају његовог разрјешења од стране Савјета као резултат дисциплинског поступка, наведен у тачки е), док је ставом (4) истог члана, прописано да мандат судије или тужиоца из тачке е) и ф) истиче на дан који утврди Савјет, па је Савјет утврдио да је то дан доношења ове одлуке, и то 15.02.2018. године.

Одредбама члана 117. став 1. Пословника Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Пословник ВСТС-а БиХ), прописано је да Савјет доноси одлуку о престанку мандата у складу са чланом 88. Закона о ВСТС-у БиХ, која садржи: име, презиме и позицију судије или тужиоца чији мандат престаје, датум престанка мандата и разлог престанка мандата.

У складу са напријед наведеним, а на основу одредаба члана 88. став 1. тач. е) и став 4. Закона о ВСТС-у БиХ, као и члана 117. Пословника ВСТС-а БиХ, донесена је одлука као у диспозитиву.

Број 04-07-2-810-1/2018
15. фебруара 2018. године

Предсједник
Милан Тегелтија

SADRŽAJ

MINISTARSTVO SIGURNOSTI BOSNE I HERCEGOVINE

- 235 Pravilnik o načinu i postupku obrade zahtjeva za izdavanje odobrenja za tranzit robe vojne namjene i robe posebne namjene (bosanski jezik) 1
- Pravilnik o načinu i postupku obrade zahtjeva za izdavanje odobrenja za provoz robe vojne namjene i robe posebne namjene (hrvatski jezik) 6
- Pravilnik o načinu i postupku obrade zahtjeva za izdavanje odobrenja za tranzit robe vojne namjene i robe posebne namjene (srpski jezik) 11

AGENCIJA ZA PREDŠKOLSKO, OSNOVNO I SREDNJE OBRAZOVANJE BiH

- 236 Odluka o odobravanju Zajedničke jezgre nastavnih planova i programa za tjelesno i zdravstveno područje definisane na ishodima učenja (bosanski jezik) 16

Odluka o odobravanju Zajedničke jezgre nastavnih planova i programa za tjelesno i zdravstveno područje definirane na ishodima učenja (hrvatski jezik) 21

Odluka o odobravanju Zajedničkog jezgra nastavnih planova i programa za fizičko i zdravstveno područje definisanog na ishodima učenja (srpski jezik) 28

VISOKO SUDSKO I TUŽILAČKO VIJEĆE BOSNE I HERCEGOVINE

- 237 Odluka o prestanku mandata (bosanski jezik) 34
- Odluka o prestanku mandata (hrvatski jezik) 35
- Odluka o prestanku mandata (srpski jezik) 35

Izdavač: Ovlaštena služba Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, Trg BiH 1, Sarajevo - Za izdavača: sekretar Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine Bojan Ninković - Priprema i distribucija: JP NIO Službeni list BiH Sarajevo, Džemala Bijedića 39/III - Direktor: Dragan Prusina - Telefoni: Centrala: 722-030 - Direktor: 722-061 - Pretplata: 722-054, faks: 722-071 - Oglasni odjel: 722-049, 722-050, faks: 722-074 - Služba za pravne i opće poslove: 722-051 - Računovodstvo: 722-044 722-046 - Komercijala: 722-042 - Pretplata se utvrđuje polugodišnje, a uplata se vrši UNAPRIJED u korist računa: UNICREDIT BANK d.d. 338-320-22000052-11, VAKUFKA BANKA d.d. Sarajevo 160-200-00005746-51, HYPO-ALPE-ADRIA-BANK A.D. Banja Luka, filijala Brčko 552-000-00000017-12, RAIFFEISEN BANK d.d. BiH Sarajevo 161-000-00071700-57 - Štampa: "Unioninvestplastika" d.d. Sarajevo - Za štampariju: Jasmin Muminović - Reklamacije za neprimljene brojeve primaju se 20 dana od izlaska glasila.

"Službeni glasnik BiH" je upisan u evidenciju javnih glasila pod rednim brojem 731.

Upis u sudski registar kod Kantonalnog suda u Sarajevu, broj UF/1 - 2168/97 od 10.07.1997. godine. - Identifikacijski broj 4200226120002. - Porezni broj 01071019. - PDV broj 200226120002. Molimo pretplatnike da obavezno dostave svoj PDV broj radi izdavanja poreske fakture.

Pretplata za I polugodište 2018. za "Službeni glasnik BiH" i "Međunarodne ugovore" 120,00 KM, "Službene novine Federacije BiH" 110,00 KM.

Web izdanje: <http://www.sluzbenilist.ba> - godišnja pretplata 240,00 KM